

Міністерство освіти і науки України  
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій  
Кафедра германської філології

## **ДИПЛОМНА РОБОТА**

**Спеціальність 035 «Філологія»**

**Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад  
включно), перша – англійська»**

***Особливості реалізації категорій емотивності та  
інформативності в англомовному волонтерському дискурсі  
(перекладацький аспект)***

Допущено до захисту «\_\_» \_\_\_\_\_ 2020 р.

Зав. каф. германської філології \_\_\_\_\_ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконав:

студент групи ПРМ-91

Ємельянов Дмитро Юрійович

Науковий керівник:

канд. філол. наук, проф.

Кобякова Ірина Карпівна

Суми 2020

## ЗМІСТ

С.

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ ЕМОТИВНОСТІ ТА ІНФОРМАТИВНОСТІ.....	6
1.1 Англomовний волонтерський дискурс як гібридний тип дискурсу .....	6
1.2 Емотивності як лінгвістична категорія .....	8
1.3 Диференціація понять «емотивність», «емоційність» та «експресивність».....	11
1.4 Інформативність – ключова категорія англomовного волонтерського дискурсу. .	14
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ ЕМОТИВНОСТІ ТА ІНФОРМАТИВНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ВОЛОНТЕРСЬКОМУ ДИСКУРСІ.....	17
2.1 Реалізація позитивної емоції задоволення в англomовному волонтерському дискурсі .....	17
2.2 Інтенсифікатори емоцій а англomовному волонтерському дискурсі .....	23
2.3 Синтактичні та графічні засоби репрезентації категорії емотивності .....	27
2.4 Реалізація категорії інформативності в англomовному волонтерському дискурсі.....	31
РОЗДІЛ 3 СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ВОЛОНТЕРСЬКОГО ДИСКУРСУ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....	36
3.1 Репрезентація категорії емотивності в перекладі на українську мову.....	36
3.2 Репрезентація категорії інформативності в перекладі на українську мову.....	44
3.3 Методичні рекомендації щодо навчання перекладу на українську мову в руслі збереження емотивності та інформативності вихідного тесту.....	39
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
РЕЗЮМЕ.....	65
ДОДАТКИ.....	70

## ВСТУП

Сучасний стан наукових досліджень у царині філології характеризується активним вивченням людського фактора в мові та мовленні. Антропоцентрична орієнтація лінгвістичних пошуків сприяє тому, що саме людина та її діяльність стає об'єктом численних досліджень. Вивчення особливостей перебігу комунікації та дискурсивної поведінки комуніканта безпосередньо корелює з його емоційним станом. “Емоційний компонент поряд з когнітивним та практичним (регулятивним) формує системоутворюючий фокус відмінностей у діяльності особистості” [4, с. 60]. Складність та поліаспектність категорії емотивності обумовлює існування різних підходів до вивчення цього феномену, а саме: комунікативного (В.І. Шаховський, А.Б. Зотова), когнітивного (О.Є. Філімонова, А. Фулен, Ф. Унгерер), лінгвокультурологічного (А. Вербицька, Н.Б. Шипунова, М. Олдрідж), стилістичного (І.В. Арнольд, І.І. Паров'як), психолінгвістичного (В.Н. Грідін, Т. Едіт).

Науковці також відзначають виключну важливість категорії інформативності, яка відіграє ключову роль в процесі розуміння певного тексту (О.О. Селіванова, В.М.Шовковий, Г. Швець).

**Актуальність** роботи зумовлена цілісним антропоцентричним підходом до процесу комунікації, в руслі якого нагальним є вивчення функціонування категорій емотивності та інформативності в англomовному волонтерському дискурсі. В руслі перекладознавчих студій питання збереження та адекватного представлення в тексті перекладу українською мовою емотивності та інформативності, наявних в тексті оригіналі, є вельми актуальними.

**Мета** роботи полягає у встановленні та аналізі особливостей репрезентації категорій емотивності та інформативності в англomовному волонтерському дискурсі та вивченні специфіки збереження даних категорій під час перекладу на українську мову.

Мета дослідження передбачає вирішення наступних завдань:

- 1) визначити теоретико-методологічні принципи дослідження категорій емотивності та інформативності;
- 2) виявити особливості волонтерського дискурсу;
- 3) диференціювати поняття “емотивність”, “емоційність” та “експресивність”;
- 4) виявити мовні та мовленнєві засоби репрезентації категорії емотивності в англomовному волонтерському дискурсі;
- 5) розпізнати інтенсифікатори емоцій в англomовному волонтерському дискурсі;
- 6) виявити засоби репрезентації категорії інформативності в англomовному волонтерському дискурсі;
- 7) ідентифікувати синтактичні та графічні засоби реалізації категорій емотивності та інформативності в англomовному волонтерському дискурсі;
- 8) проаналізувати специфіку збереження та представлення категорій емотивності та інформативності, наявних в тексті вихідною мовою, в процесі перекладу на українську мову;
- 9) запропонувати методичні рекомендації щодо навчання перекладу на українську мову в руслі збереження емотивності та інформативності вихідного тексту.

**Об’єктом** дослідження виступає англomовний волонтерський дискурс.

**Предметом** аналізу є категорії емотивності та інформативності, засоби їх актуалізації та збереження під час перекладу на українську мову.

**Матеріалом** дослідження виступають сайти сучасних волонтерських організацій та розповіді-враження волонтерів, представлені у блогах й на інтернет-сайтах.

У роботі використані комплексні **методи та прийоми** лінгвістичного аналізу: лексико-семантичний, інтерпретативний, текстуальний та дескриптивний.

**Новизна** дослідження полягає в тому, що вперше в кваліфікаційній роботі здійснено комплексний аналіз функціонування категорій емотивності

та інформативності в англomовному волонтерському дискурсі, виявлено семантико-прагматичні особливості реалізації даних категорій та проаналізовано специфіку збереження категорій емотивності та інформативності в перекладах на українську мову.

**Теоретична значущість роботи** полягає в систематизації теоретичних засад вивчення особливостей реалізації категорій емотивності та інформативності в англomовному волонтерському дискурсі та дослідження особливостей перекладу англomовному волонтерському дискурсі з огляду на репрезентацію даних категорій.

**Практична цінність** даної роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у навчальному процесі під час викладання таких дисциплін як дискурс-аналіз, лінгвістика тексту, стилістика, на практичних заняттях з англійської мови та перекладу.

**Апробація.** Основні положення та результати магістерської роботи обговорювалися на XIV Міжнародній науково-практичній конференції «Мови і світ: дослідження та викладання» (Кропивницький, 2020).

**Структура роботи** визначається її метою та завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку наукової літератури (66 позицій), списку довідникової літератури (7) та ілюстративного матеріалу (10). Загальний обсяг роботи – 67 сторінок.

## РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КАТЕГОРІЙ ЕМОТИВНОСТІ ТА ІНФОРМАТИВНОСТІ

### 1.1 Англомовний волонтерський дискурс як гібридний тип дискурсу

Дискурс виступає одним із ключових понять сучасного мовознавства. Сфера досліджень даного феномена досить розгалужена. Дискурс вивчають в руслі лінгвістики тексту, психо-, етно-, прагма-, соціолінгвістики, когнітивної лінгвістики.

Варто зазначити, що єдиного визначення даного лінгвістичного явища не існує. Науковці пропонують свої дефініції даного феномену.

Так, з точки зору Н.Д. Арутюнової дискурс є зв'язним текстом у сукупності з екстралінгвістичними, соціокультурними, прагматичними, психологічними та іншими факторами; узятий в аспекті подій; мовлення, що розглядається як цілеспрямоване соціальне явище, дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей та механізмів їхньої свідомості [2, с. 136-137].

Враховуючи специфіку підходів до надання дефініції дискурсу, спостерігаємо узгодженість поглядів науковців щодо подвійної природи дискурсу: з одного боку дискурс є діяльність, процес, а з іншого – текст, продукт [42, с. 34].

З огляду на виокремлення критеріїв типологічної представленості дискурсу І.С.Шевченко та О.І.Морозова «відносять ті, що пов'язані з категоріями дискурсу (адресатністю, ситуативністю, інформативністю, інтенціональністю, його стратегіями й тактиками, когезією, когерентністю, інтертекстуальністю та ширше – інтердискурсивністю) та можуть бути розрізнені у термінах семіотичної моделі – формальних, функціональних, змістовних критеріїв» [11, с. 235]. Науковці наголошують, що «протиставлення спілкування, зорієнтоване на індивіда або його статусну роль (адресатний критерій) дозволяє виділити *інституційний* і *персональний* (названий також *буттєвим*) типи дискурсу» [11, с. 235]. Якщо в

інституційному дискурсі адресатом/адресантом є суспільні інститути чи-то людина, роль якої зумовлена її статусом представника такого інституту, то персональний дискурс, зорієнтований на особистість, характерний для неофіційних ситуацій спілкування [11, с. 235].

Волонтерство (чи волонтерська діяльність) – це добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерська діяльність є виявленням особистісної позиції людини, яка свідомо та добровільно витрачає власні сили, час, емоції на виконання суспільно корисної роботи.

Волонтерський дискурс є активним середовищем реалізації універсальних, соціальних та індивідуальних цінностей англomовного соціуму на різних рівнях мови та мовлення [35, с. 3].

В аспекті типології, Т.А. Філіппова класифікує волонтерський дискурс як інституційний тип дискурсу, оскільки він представляє собою спілкування у визначених межах статусно-рольових відносин, але науковець зазначає, що волонтерський дискурс також може бути охарактеризований і як гібридний, оскільки включає різні види дискурсу в залежності від його хронотопічних характеристик [35, с. 10].

В англomовному волонтерському дискурсі чітко виокремлені цілі, цінності, типові учасники (агенти – волонтери та волонтерські інститути, клієнти – люди, уразливі у фізичному чи соціальному відношенні, а також некомерційні організації, що потребують допомоги), топос, хронос при цьому виражений нечітко [35, с. 5].

Волонтерський дискурс як комунікативна одиниця базується на типових характеристиках дискурсу та має специфічні особливості [35, с. 11]. Метою волонтерського дискурсу є свідомо активна участь комунікантів у суспільно значущій діяльності, спрямованій на соціалізацію людей, що залишилися за межами суспільства через обмеженість їх можливостей з одного боку, та залучення добровольців до безкорисної допомоги людям, які

її потребують, та до участі у проектах, важливих для даного соціального середовища, з іншого [35, с. 11].

Для волонтерського дискурсу характерними є стратегії, які базуються на відповідних комунікативних інтенціях, серед яких виокремлюють пояснювальну, оцінювальну, сприяючу та організуючу комунікативні стратегії. Зазначені стратегії реалізуються через бесіду, душевну розмову, жарти, в яких використовуються мовленнєві акт схвалення, підтримки, співчуття. Тематика англomовного волонтерського дискурсу охоплює широке коло проблем, що стосуються життя та цінностей суспільства. Ключовими цінностями волонтерського дискурсу є гуманізм, милосердя, толерантність, працьовитість, ентузіазм, мобільність, що знаходять своє відбиття у спільних зусиллях заради суспільства. Специфіка цінностей волонтерського дискурсу полягає в їх експліцитності [35, с. 11].

Волонтерський дискурс належить до інституційного дискурсу, але одночасно може бути охарактеризований як гібридний дискурс, оскільки включає в себе різні види дискурсів залежно від його хронотопічних характеристик. Для англomовного волонтерського дискурсу важливим є сприйняття інформації з огляду на соціальний контекст; він має визначені цілі, цінності, типових учасників, топос.

## **1.2 Емотивності як лінгвістична категорія**

Дослідження категорії емотивності а також засобів її актуалізації є вельми актуальним з огляду на орієнтацію сучасної лінгвістики на вивчення людини, її мови та мовлення. Емоції відіграють ключову роль у діяльності людини. Як зазначає В.Б. Касевич, «будь-яка діяльність визначається мотивом – потребами, емоцією, настановою даної особи або усього колективу» [16, с. 149].

І. І. Паров'як вважає, що «текстова категорія емотивності, спрямована на створення емоційного тла художнього твору і обумовлює емоційний



вплив на читача, шляхом експресивного вираження автором через використання розмаїтих стилістичних прийомів та засобів експресивного синтаксису» [24, с. 224].

Мовна категорія в широкому сенсі – це будь-яка група мовних елементів, що виокремлюється відповідно до певної загальної властивості [5, с. 215]. Н.А. Кобринна зазначає, що уся система мови побудована на понятійній основі. Науковець виокремлює три основних типи понятійних категорій, а саме:

- 1) категорії, що представляють віддзеркалення реальності у вигляді форм та предметів думки, тобто співпадають з “поняттями” у філософії;
- 2) категорії-параметри (ознаки, характеристики, такі як мисленнєві референти референти категорій виду і часу, стану, способу, числа, відмінка);
- 3) категорії релятивні, або операційні, тобто ті, що складають основу схем реалізації [17, с. 172].

На думку О.С. Філімонової, незалежно від того, на якому б рівні мови не розглядалася категорія емотивності, чи як би її не розуміли, зазначена категорія виявляє зв'язок з логічною категорією стану [34, с. 52]. На відміну від прихованих категорій та граматичних категорій понятійні категорії розглядаються безвідносно до того чи іншого конкретного засобу вираження (прямого чи непрямого, явного чи неявного, лексичного, морфологічного чи синтактичного), вони являють собою змістовні компоненти загального характеру, які властиві не окремим словам та системам їх форми, а широким класам слів, що передаються в природній мові різноманітними засобами [5, с. 215].

В.І. Шаховський кваліфікує емотивність як функціонально-семантичну категорію, оскільки дана категорія відповідає усім її ознакам, а саме: спільність семантичної функції – вираження емоцій; взаємодія лексичних та граматичних елементів; членування: центр – периферія [38, с. 113].

Ведучи мову про емотивність як функціонально-семантичну категорію, основною функцією якої є вираження емоцій, науковець виокремлює прагматичну складову категорії, пов'язану з суб'єктивним ставленням мовця до об'єкта оцінки, яка завжди експресивна, та емотивність як компонент конотативної семантики слова, висловлювання, тексту. Причому виокремлені компоненти розмежовуються онтологічно: якщо емотивність першого типу регулярно перетинається з функціонально-семантичною категорією оцінності та суб'єктивної модальності, то емоційність другого типу має узуальний характер та може актуалізуватися чи нейтралізуватися в мовленнєвому контексті [38, с. 5].

О.Є. Філімонова слушно зауважує, що оскільки під час вивчення категорії емотивності об'єктом дослідження можуть виступати як конституюючі текст одиниці (слова, фрази, речення), так і цілі тексти, доречно вести мову про когнітивну категорію емотивності, яка має різний статус в аспекті реалізації, тобто має полістатусний характер. Термін полістатусний означає здатність мовної одиниці проявляти те чи інше категоріальне значення (в нашому випадку емотивне) на різних рівнях мовної системи, тобто в статусі різнорівневих одиниць [34, с. 60].

Для когнітивної науки ключовим є поняття репрезентації, що являє собою і сам процес уявлення світу людиною, і одиницю цього уявлення, яка заміщує уявлюване в психіці людини (ментальна репрезентація), або у мовному оформленні певного знання (вербальна репрезентація). О.Є. Філімонова вважає, що оскільки «концепт “емоція” репрезентований на різних рівнях мовної системи та в мовленні, тому категорію, що відбиває таку репрезентацію, можна назвати когнітивною» [34, с. 60]. Науковець підкреслює, що акцент на когнітивній категорії емотивності не суперечить функціональному підходу до дослідження, а закономірно з ним пов'язаний [34, с. 60].

Емотивність має категоріальний статус на різних рівнях мовної системи і в мовленні, а саме: фонологічному, лексичному, на рівні речення

та тексту. На фонологічному рівні категорія емотивності чітко проявляється в інтонації; на лексичному – в існуванні лексем-найменувань емоцій та специфічної експресивної лексики та лексики, що описує емоції; на рівні речення категорія емотивності проявляється в існуванні емоційних (експресивних) структур, еліпсиса та інших явищ; на рівні тексту – в структурно-семантичній організації висловлювань, існуванні специфічних емотивних одиниць тексту, лінгво-стилістичній виразності [34, с. 61].

Категорія емотивності є когнітивною полістатусною категорією, актуалізація якої відбувається в дискурсі. Категорія емотивності знаходить відбиття на різних рівнях мовної системи і в мовленні: на фонологічному, лексичному рівнях та на рівні речення та тексту.

### **1.3 Диференціація понять «емотивність», «емоційність» та «експресивність»**

Для сучасної лінгвістичної науки характерним є активне оперування такими термінами як «емотивність», «емоційність», «експресивність», «оцінність» в руслі аналізу емоцій як ключового елемента комунікації.

Диференційоване використання понять «емотивність» та «емоційність» корелює з протиставленням мовної та психологічної складової. Відомий дослідник емотивної семантики В. І. Шаховський розмежовує дані поняття, аналізуючи їх в межах понятійно-термінологічного апарату, що обслуговує різні наукові дисципліни: лінгвістику, з одного боку, і психологію – з іншого. На думку науковця «емотивний – те саме, що емоційний, але про мову, її одиниці та їх семантику. Емотивність – іманентно притаманна мові семантична властивість виражати системою власних засобів емоційність як факт психіки...» [38, с. 24].

Науковець зазначає, що аналіз багаточисельних одиниць з емотивною семантикою та їх функціонування в мовленнєвому спілкуванні виявив три семантичних статуси емотивності, а саме:

1. Статус обов'язкової (денотативної) емотивності. Це і є емотивне значення слова, воно виступає єдиним компонентом його лексичного значення.
2. Статус факультативної, по відношенню до логіко-предметного компоненту значення слова, емотивності, який безпосередньо складає конотація слова.
3. Статус потенційної емотивності. Вона складає емотивний потенціал слова [39, с. 74].

А.Б. Зотова вважає, що якщо розмежування термінів «емоційність» та «емотивність» не є релевантними для завдань дослідження, більш правомірним є уживання терміна «емоційність» зважаючи на його більшу поширеність [14, с. 15]. Науковець зауважує, що оскільки під емоційністю розуміють використання елементів мови для вираження емоцій, ставлення мовця до позначуваного та впливу на почуття адресата, то можна вважати, що дана категорія поєднує семантично близькі одиниці різних рівнів, що дає підстави для застосування польового підходу під час вивчення даної категорії [14, с. 15].

Емотивність як лінгвістична категорія розглядається науковцями у вузькому та широкому значенні. У першому випадку дана категорія співвідноситься з емотивною лексикою та ототожнюється з конотацією в цілому, або з певним компонентом конотації: а) емоціональним компонентом, або емоціональністю; б) оцінністю [14, с. 15].

Увага мовознавців до конотативного аспекту значення мовних одиниць призвела до необхідності розмежування понять «емотивність» та «експресивність» у семантичних та стилістичних дослідженнях.

Експресивність – це сукупність семантично-стилістичних ознак одиниці мови, що забезпечують її здатність виступати в комунікативному акті у якості засобу суб'єктивного вираження ставлення мовця до змісту або адресату мовлення [9, с. 591]. В основі явища експресивності полягає декілька груп психологічних закономірностей, що стосуються, з одного боку,

вираження емоцій та почуттів, а з іншого – сприйняття. Лінгвістичним механізмом експресивності є, головним чином, відхилення від стереотипів у використанні мовних одиниць різних рівнів. Експресивність властива одиницям усіх рівнів мови. До фонетичних експресивних засобів належать фонетично нерелевантні для певної мови зміни звуків, акцентні та інтонаційні засоби. Морфологічні засоби включають словоскладання та широкий діапазон пестливих та зневажливих афіксів. Лексичні експресивні засоби охоплюють шар слів, що мають окрім свого предметно-логічного значення оцінний компонент, а також вигуки та підсилювальні частки. Усі експресивні засоби цих рівнів мають відносну чітко виражену позитивну або негативну конотацію. На синтактичному рівні експресивність виражена зміною звичайного порядку слів, використанням еліптичних конструкцій, повторів, тощо [9, с. 591].

Вивчення наукової літератури свідчить, що досить багато дослідників проводять паралель між емотивною та експресивною функціями мови. Так, наприклад, Р. Якобсон зазначає, що «експресивна» або «емотивна» функція мають за мету висловити ставлення мовця до висловлювання [30].

Сучасні науковці акцентують увагу на існуванні тісного взаємозв'язку між емотивністю та оцінністю [7, с. 12]. Так Є. М. Вольф вважає, що емоційність завжди одночасно експлікує і оцінність, тобто засоби актуалізації категорії емотивності є одночасно і засобами вираження оцінки. Однак оцінка може включати і раціональний компонент, причому він переважає, якщо у висловлюванні використовуються предикати думки. У цьому випадку емотивність нейтралізується, навіть якщо ужиті афективні слова, слова з емотивним компонентом [7, с. 39]. В.І. Шаховський зазначає, що емотивність завжди припускає присутність оцінності, однак раціональна оцінність не завжди пов'язана з емотивністю. Автор розглядає ці поняття як два самостійних компоненти значення, надаючи головну роль емотивності в їхній інтеграції: емотивний компонент завжди є оцінним, але якщо слово оцінне, воно необов'язково при цьому повинно бути емотивним [38, с. 61].

Тобто, оцінність є обов'язковим елементом емотивності, а одне і те ж слово у різних мовленнєвих ситуаціях може виражати або тільки емоцію, або одночасно і емоцію, і оцінку.

Термінологічна неузгодженість у системі засобів номінації емотивності має безпосередній зв'язок з різноманітними підходами до вивчення даної категорії. Емотивність є віддзеркаленням емоційного стану індивіда та безпосередньо корелює з експресивністю та оцінністю, які є невід'ємними складовими частинами семантики слова, що часто поєднуються у різних комбінаціях у межах її структури.

#### **1.4 Інформативність – ключова категорія англomовного волонтерського дискурсу**

Волонтерський дискурс належить до гібридного типу дискурсу, який включає в себе як інституційний, так і побутовий. Багато волонтерських організацій мають свої сайти в мережі Інтернет, де подають докладну інформацію про свою діяльність, історію успіху та сучасні виклики, які стоять перед організацією.

В руслі представлення інформації інформативна категорія дискурсу виходить на перший план. Відповідно до точки зору І.Р. Гальперіна, варто виокремлювати три ключові види інформації, а саме: (1) змістовно-фактуальну; (2) змістовно-концептуальну; (3) змістовно-підтекстову [8, с. 27].

Змістовно-фактуальна інформація містить повідомлення щодо фактів, подій чи процесів, що мають місце в світі, який нас оточує. Даний тип інформації завжди представлений за допомогою мовних засобів та є експліцитним.

Змістовно-концептуальна інформація являє адресату індивідуально-авторське розуміння відносин між явищами, представленими за допомогою змістовно-фактуальної інформації. Даний вид інформації має бути

виокремлений адресатом після глибокого творчого переосмислення тексту. Змістовно-концептуальна інформація не завжди представлена чітко, і передбачає різні варіанти її інтерпретації, однак в наукових текстах вона експліцитно представлена.

Змістовно-підтекстова інформація є прихованою і такою, що виокремлюється із змістовно-фактуальної інформації завдяки здатності мовних одиниць породжувати асоціативні та конотативні значення, а також завдяки здатності речень понад фразової єдності прирощувати значення. Змістовно-підтекстова інформація належить до факультативної інформації [8, с. 27-28].

Під інформативністю ми розуміємо категорію, «що забезпечує вербалізовану організацію знань, їх осмислення, передавання та кодування читачем» [31, с. 225].

Інформативність є ключовою характеристикою англomовного волонтерського дискурсу, оскільки основна функція інформації, представленої у даному типі дискурсу, полягає у забезпеченні аудиторії актуальною і точною інформацією щодо специфіки волонтерської діяльності, вимог, які висуваються до зацікавлених осіб, які б хотіли стати волонтерами, перспективних проектів, і розрахована на широкі соціальні групи і саме тому вона є актуальною, доступною та максимально зрозумілою.

Науковці пропонують виокремлювати потенційну інформацію (яка ще не мала контакту з аудиторією), одержану (сприйняту аудиторією), та реальну (яка використовується аудиторією) [51, с. 45].

В руслі когнітивного підходу текст розглядається як певна когнітивна (інформаційна) база, основними характеристиками якої виступають інформаційна насиченість та інформативність. Інформаційна насиченість тексту являє собою загальну кількість інформації, закладеної автором, в той час як інформативність тексту передбачає його новизну, несподіванку та є корисною для адресата. Обидві характеристики функціонально варіативні і

пов'язані з поняттям напруженості тексту, що розуміється як ступінь його оптимальної семантичної наповненості [30, с. 11].

П.Р. Юзманов окреслює десять категоріальних параметрів інформативності, а саме:

1. Інформаційна значущість: цінність інформації, змістовна новизна, виражена в послідовній рематизації дискурсу.

2. Інформаційна однозначність: повнота і точність, що не допускають іншого тлумачення, включаючи терміновані одиниці.

3. Інформативна щільність: інформаційна насиченість, гармонійне співвідношення релевантної / нерелевантної інформації, цілісність, зв'язність, логічність, аргументованість.

4. Дихотомія інформаційна надмірність / інформаційна еліптичність: прояв згортання – механізму перетворення одержаної інформації та розгортання – механізму генерування інформації.

5. Ситуативність: створення типізованої ситуації мовленнєвої взаємодії комунікантів.

6. Семантична «одношаровість»: домінування експліцитно вираженого значення.

7. Діалогічність: орієнтованість на певне коло реципієнтів.

8. Об'єктивованість: опора на достовірну, об'єктивну інформацію.

9. Деонтологічна спрямованість: дотримання певних мовленнєвих і етичних норм, правил, настанов.

10. Гендерна обумовленість: відображення культурних концептів маскулінності та фемінінності в дискурсивній практиці комунікантів [46, с. 7].

Категорія інформативності є виключно важливою категорією англomовного волонтерського дискурсу надаючи адресату актуальну, детальну інформацію щодо особливостей волонтерської діяльності, етики, якої дотримується волонтерська організація, найближчих планів роботи, відгуків волонтерів, стосовно їх досвіду роботи у сфері волонтерства.



## РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЙ ЕМОТИВНОСТІ ТА ІНФОРМАТИВНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ВОЛОНТЕРСЬКОМУ ДИСКУРСІ

### 2.1 Реалізація позитивної емоції задоволення в англomовному волонтерському дискурсі

Емоції – це специфічна форма взаємодії людини з довколишнім світом, спрямована на пізнання цього світу та свого місця в ньому через саму себе у формі переживань. Ця специфічність виявляється в суттєвих якостях позитивного й негативного полюсів емоцій, що означає їх диференціацію [36].

С. Вундт пропонує класифікувати емоції з огляду на систему трьох осей, а саме: 1) задоволення – незадоволення (позитивні – негативні емоції); 2) напруга – розрядка (напруга – спокій); 3) збудження – гальмування (енергія – млявість) [13].

Аналіз досліджуваного матеріалу свідчить, що англomовний волонтерський дискурс характеризується високим ступенем позитивної емоційності. Серед людей, які обрали для себе таку суспільно-корисну діяльність як волонтерство, як правило немає випадкових осіб. Розповіді-враження волонтерів щодо їх особистого досвіду волонтерства завжди емоційно насинені, а домінуючою емоцією виступає емоція задоволення. Емоція задоволення експікується у мовленні за допомогою дієслова *to enjoy* та похідного від нього прикметника *enjoyable*. English Oxford Living Dictionary [68] пропонує визначення дієслова *to enjoy* як “take delight or pleasure in (an activity or occasion)”. Ключовою семою дієслова *to enjoy* та прикметника *enjoyable* виступає *joy*, що вербально експлікує радість, щастя, задоволення.

Пр.: *I enjoy volunteering at the Social Club on Wednesday nights and spending time with the service users. (Laura King) [83].*

*Мені подобається працювати волонтером у Соціальному клубі вечорами по середах і проводити час з користувачами послуг. (Лаура Кінг).*

*When I arrived in Kathmandu it was the start of the Chitwan Festival and I thank the staff, Phil, Raj and Sahrita for whisking me off, altering all previous timetables, for me to experience the culture of the festival, which I thoroughly enjoyed. (Edward Beavan) [83].*

*Коли я прибув до Катманду, був початок фестивалю Читван, і я дякую персоналу, Філу, Раджі та Сахриту за те, що вони змінили всі попередні плани та взяли мене на свято, аби я зміг відчутти культуру фестивалю, який мені дуже сподобався. (Едвард Биван).*

*Without a doubt, the most enjoyable aspect of volunteering is interacting with service users, listening to their stories, jokes and just chatting. (Brid Fogarty) [83].*

*Без сумніву, найприємніший аспект волонтерства – це спілкуватися з користувачами послуг, слухати їх розповіді, жарти та просто теревенити. (Брід Фогарті).*

*As for the other volunteers, I was extremely lucky to spend the month with some of the kindest people you could meet. They were always cheerful and friendly, which made carrying out work even more enjoyable and memorable. (Deepika Patel) [83].*

*Що ж стосується інших волонтерів, то мені дуже пощастило провести місяць з найдобрішими людьми, яких тільки можна зустріти. Вони завжди були веселими та доброзичливими, завдяки чому виконання роботи було ще більш приємним і незабутнім. (Дипіка Патель).*

Розповіді-враження волонтерів багаті на прикметники з позитивною конотацією, що передають високий ступіть задоволення. Одним з найбільш уживаних є прикметник *excellent*, який визначається як *extremely good; outstanding* [67].

Пор.: *The training I received prior to my placement was excellent, I learned a lot about what to expect during my placement. (Julie Crawford) [78].*

Навчання, яке я пройшла до призначення на роботу, було чудовим. Я дізналася багато нового стосовно того, чого чекати під час роботи. (Джулі Кроуфорд).

*Dilu and Binu (our homestay Dad and Mom) made our stay in Chitwan an excellent experience. (David and Lauren Scruggs) [78].*

Ділу і Біну (приймаюча родина, хто були нам татом і мамою) зробили наше перебування в Читвані неперевершеним досвідом. (Девід і Лорен Скрагс).

Емоція задоволення активно експлікується за допомогою прикметника *lucky*. Cambridge Advanced Learner's Dictionary пропонує наступне визначення даного слова: "having good things happen to you by chance" [67, с. 757].

Пор.: *I was lucky to join NYCH when the project was newly introduced. To me, the project is a lifesaver. Volunteering with NYCH has made a positive difference to my life. (Helen) [75].*

Мені пощастило приєднатися до НЙСХ, коли проект був тільки-но представлений. Для мене цей проект – рятувальне коло. Волонтерство з НЙСХ позитивно вплинуло на моє життя. (Гелен).

*As for the other volunteers, I was extremely lucky to spend the month with some of the kindest people you could meet. (Deepika Patel) [83].*

Що ж стосується інших волонтерів, то мені дуже пощастило провести місяць з найдобрішими людьми, яких тільки можна зустріти. (Дипика Патель).

*I came away feeling so lucky to have seen and learnt about it. (Claudia McKeown) [83].*

Я пішла, відчуючи себе дуже щасливою, побачивши та дізнавшись про це. (Клаудія Мак-Каун).

Для розповідей-вражень характерним є глибоке осмислення власних почуттів стосовно набутого досвіду волонтерства. Даний факт репрезентовано у мовленні за допомогою когнітивної моделі – дієслова *feel*

та прикметників з позитивною конотацією типу *good, useful, valued, proud, supported*.

V (Feel) + Adj.

Пор.: *The Volunteer progamme is well structured so I always feel supported in whatever I'm doing and most importantly, I really feel part of the Community. (Brid Fogarty) [78].*

*Волонтерська програма добре структурована, тому я завжди відчуваю підтримку у всьому, що роблю, і, найголовніше, я дійсно відчуваю себе частиною спільноти. (Брід Фогарті).*

*Volunteering makes me feel valued as a person. (Priscilla Duncan) [83].*

*Волонтерство дає мені змогу відчувати себе людиною, яку цінують. (Прісцила Дюкан).*

*Volunteering not only makes me feel good, it keeps me active, and more importantly allows me to contribute back to my community. (Professor Abd Malak) [79].*

*Волонтерство не тільки допомагає мені відчувати себе добре, воно підтримує мою активність і, що більш важливо, дозволяє мені робити внесок у спільноту. (Професор Абд Малак).*

*I highly recommend supporting MSH, if you are lucky to travel in the area and want to experience a beautiful time and feel useful, don't hesitate to volunteer! (Fabienne Rondeau) [78].*

*Я щиро рекомендую підтримувати МСХ, якщо вам пощастило подорожувати в цьому районі і ви бажаєте провести чудовий час і відчувати себе корисним, не вагайтеся бути волонтером! (Фабьен Рондео).*

*The lesson planning came naturally after a few days, soon enough I was cutting up flashcards, photocopying work sheets and making up interactive games to help with learning. This continued for the weeks and I could see their general English conversation improving, I felt so proud of them and myself. (Claudia McKeown) [83].*

Планування уроку стало звичайною справою вже через кілька днів, і незабаром, я вже розрізала картки, копіювала робочі листи та вигадувала і інтерактивні ігри, щоб допомогти в навчанні. Це тривало декілька тижнів, і я бачила, що їх розмовна англійська покращується. Я так нами пишалася, і собою також. (Клаудія Мак-Каун).

Поряд з емоцією задоволення для англомовного волонтерського дискурсу характерна демонстрація волонтерами емоції захоплення, яка корелює з емоцією задоволення, але є більш позитивно маркованою. Захоплення викликає як власний досвід волонтерства, так і люди, з якими співпрацюють волонтери, місця перебування.

Мовленнєва репрезентація емоції захоплення відбувається шляхом уживання прикметнику *invaluable*, що означає виключно корисний, незамінний (*extremely useful; indispensable* [68]).

Пор.: *In addition, I've been provided with invaluable training both on- and off-project that's been supportive and very applicable to work. (Brid Fogarty) [78].*

*Крім того, я одержав навчання, якому ціни немає, як під час проекту, так і поза ним. Під час навчання я відчував підтримку, і воно (навчання) стосувалося саме роботи. (Брід Фогарті).*

Яскраво демонструє захоплення і прикметник *fantastic* – виключно гарний або привабливий (*informal extraordinarily good or attractive* [68]).

Пор.: *Volunteering with Dublin Simon also provides a fantastic opportunity for students like myself to learn more about our chosen career and provides a pathway of learning and development for both service users and staff. (Stacey King) [74].*

*Волонтерство з Дублін Саймон також надає фантастичну можливість для таких студентів, як я, дізнатися більше про обрану нами кар'єру і забезпечує шлях навчання і розвитку як для користувачів послуг, так і для персоналу. (Стейсі Кінг).*

*So if you are looking for truly memorable, fantastic experience, helping others less fortunate than us, then I definitely recommend the project. (Edward Beavan) [83].*

*Тож, якщо ви шукаєте дійсно незабутній, неперевершений досвід допомогати іншим, тим кому пощастило менш, ніж нам, то я, безумовно, рекомендую цей проект. (Едвард Биван).*

Прикметник *amazing* влучно передає емоційний стан захоплення. English Oxford Living Dictionary дає визначення прикметника *amazing* як дуже вражаючий, чудовий (*informal* very impressive; excellent [68]).

*Пр.: I highly recommend for any volunteer looking to help people and gain an amazing and unforgettable experience. (David and Lauren Scruggs) [78].*

*Я дуже рекомендую всім волонтерам, які прагнуть допомогати людям і одержати дивовижний і незабутній досвід. (Девід і Лорен Скрагс).*

*The students are amazing and they alone make the whole experience worth while. (Natalie Roussouw) [83].*

*Студенти дивовижні, і саме вони роблять весь досвід вартим того. (Наталі Россоу).*

Говорячи про власні почуття волонтери часто уживають прикметник *delighted* (very pleased [67, p. 328]), передаючи високий ступінь емоційного піднесення та задоволення.

*Пр.: I'm delighted to be able to volunteer one night a week with the Wednesday night Social Club and to contribute some of my time to this. (Laura King) [79].*

*Я дуже рада, що можу один вечір на тиждень працювати волонтером у вечірньому Соціальному клубі по середах та робити свій внесок у цю справу. (Лаура Кінг).*

*With encouragement and support from staff and I was delighted to introduce a weekly therapeutic art group to provide a non-invasive, creative space as an alternative communication of issues, emotions, and conflicts. (Brid Fogarty) [78].*

З натхненням і підтримкою з боку персоналу і я була рада запровадити щотижневу терапевтичну арт-групу, щоб забезпечити неінвазивний, творчий простір в якості альтернативного висловлення проблем, емоцій та конфліктів. (Брід Фогарті).

Аналіз досліджуваного матеріалу свідчить, що волонтерський дискурс є позитивно емоційно маркованим. Ключовою емоцією виступає емоція задоволення, яка експлікується в мовленні за допомогою дієслова *enjoy*, прикметників *enjoyable*, *excellent*, *lucky*, дієслова *feel* та прикметників з позитивною конотацією типу *good*, *useful*, *valued*, *proud*, *supported*. Емоція захоплення має безпосередній зв'язок з емоцією задоволення, але є більш емоційно насиченою і передається в мовленні за допомогою прикметників *invaluable*, *fantastic*, *amazing*, *delighted*. Вивчення частотності уживання прикметників, що репрезентують емоцію задоволення та захоплення доводить, що прикметники *amazing* (37,6 %), *enjoyable* (20,7 %), *fantastic* (16,8 %) є найбільш уживаними в англомовному волонтерському дискурсі. (Дані кількісного аналізу частотності уживання прикметників, що репрезентують емоцію задоволення та захоплення, наведені у додатку А).

## 2.2 Інтенсифікатори емоцій а англомовному волонтерському дискурсі

Сучасне мовознавство активно оперує терміном «інтенсивність», під яким ми слідом за В.Н. Телією розуміємо міру експресивності, її ступінь, міру емотивності, міру емпатичності, ступінь вираження (сила сингалу, його кількісна характеристика) [33, с. 61].

Інтенсифікатори – це елементи мови, семантика яких пристосована для того, щоб слугувати модифікаторами повнозначних елементів.

Інтенсифікатори поділяють на п'ять категорій: 1) постійні або безпосередні інтенсифікатори – слова, які є виключно інтенсифікаторами майже в усіх випадках уживання – *very*; 2) переважно інтенсифікатори – слова, які більшою мірою функціонують як інтенсифікатори – *so*, *too*; 3)

можливі інтенсифікатори – слова, які функціонують як інтенсифікатори – *really*; 4) унікальні інтенсифікатори – слова, які можуть бути інтенсифікаторами – *even*; 5) одноразові, контекстуальні інтенсифікатори, які відрізняються значною конотативністю – *huge* [43, с. 37].

Аналіз досліджуваного матеріалу свідчить, що в англomовному волонтерському дискурсі категорія емотивності репрезентована різними видами інтенсифікаторів.

Інтенсифікатори *very* та *so* є одними з найбільш частотних за вживанням.

Пр.: *I felt very grateful for having that opportunity to work in a setting which had no connection with my degree or experience. (Joanna Kondratowicz) [83].*

*Я була дуже вдячна за можливість працювати в умовах, які ніяк не пов'язані з моїм освітнім ступенем або досвідом. (Іоанна Кіндратович).*

*In a nutshell, volunteering is helping others while helping yourself. The only reward of virtue is virtue. It is not a one-way service. A great experience to have. Try it on today – you will be very happy you did! (Helen) [75].*

*Якщо виокремити головне, волонтерство – це допомога іншим і в той же час допомога собі. Єдина нагорода за чесноту – це чеснота. Це не одностороння послуга. Це відмінний досвід, який одержуєш. Спробуйте це сьогодні – ви будете дуже щасливі, що зробили це! (Гелен).*

*On Sundays I went to temple school to teach the little ones (5-8 years) together with other teachers from Prangku who teach on a voluntary basis on Sundays. All the teachers at Prangku are so committed and engaged and dedicate also so much of their free time to the school and the students. (Yvonne Hendrych) [83].*

*По неділях я ходив до Храмової школи, щоб вчити малюків (5-8 років) разом з іншими вчителями з Прангку, які навчають на добровільній основі по неділях. Всі вчителі в Прангку дуже віддані справі та присвячують так багато свого вільного часу школі та учням. (Івонна Хендріх).*



Модель *very / so + Adj.* є найбільш поширеною.

Адвербіальний інтенсифікатор *really* допомагає передати емоцію задоволення та захоплення. У реченні він може займати різну позицію залежно від:

- ставлення волонтера до події в цілому.

Пор.: *My time with Fauna Forever was amazing. I really had a great time. Everything was organized and I didn't have to worry about anything. (Alexandra Mangold) [78].*

*Час, що я провела разом з фрау Фореввер, був дивовижним. Це справді було чудово. Все було організовано, і мені не потрібно було ні про що турбуватися. (Олександра Мангольд).*

- частини мови, на яку спроектований підсилювальний ефект.

Пор.: *Thank you Working Abroad. This is really a remarkable initiative which offers unforgettable experiences for both sides. (Yvonne Hendrych) [83].*

*Дякую проекту «Працюй закордоном». Це дійсно чудова ініціатива, яка пропонує незабутні враження для обох сторін. (Івонна Хендрих).*

Інтенсифікатор *absolutely* позначає повноту, завершеність реалізації ознаки та надає мовленню додаткової експресивності.

Пор.: *I have to say my experience with Simon so far has been absolutely brilliant, from the level of training received to the interactions with other volunteers and with the service users. (Laura King) [83].*

*Маю зазначити, що мій досвід роботи у волонтерській організації Саймона до сих пір був абсолютно неперевершеним, починаючи з рівня навчання, яке я одержала, і закінчуючи взаємодією з іншими волонтерами та користувачами послуг. (Лаура Кінг)*

Високою емоційністю володіють інтенсифікатори, що мають у своїй семантиці імпліцитно присутнє порівняння, на основі якого певна ознака виокремлюється як унікальна. До таких інтенсифікаторів належать прислівник *incredibly* та прикметник *exceptional*.

Pop.: *Given the contact of the Volunteer Coordinator, my crystal ball revealed to me that I can be part of a passionate team that provides exceptional services to the community. (Helen) [75].*

*Після того як мені дали контактну інформацію координатора волонтерів, мій магічний кристал показав мені, що я можу бути частиною пристрасної команди, яка надає виняткові послуги громаді. (Гелен).*

*I find it so inspiring to meet people who have been though such incredibly hard times to then emerge so optimistic and motivated towards positively changing their world. It's incredibly rewarding when somebody finishes the detox programme and moves on to Rehab. (Brid Fogarty) [78].*

*Мене щиро надихають зустрічі з людьми, які пройшли через неймовірно важкі часи, і після всього цього вони настільки оптимістичні і вмотивовані щодо позитивних змін свого світу. Настільки приємно, коли хтось закінчує програму детоксикації і переходить до реабілітації. (Берд Фогарті).*

В процесі вивчення англомовного волонтерського дискурсу були виокремлені лексеми-інтенсифікатори, уживані разом з лексемами, що репрезентують емоцію задоволення та захоплення. Найбільш поширеними є інтенсифікатори *so* (частотність уживання складає 71,5 %) та *very* (частотність уживання – 19,5 %). Емоції задоволення та захоплення також номіновані за допомогою адвербіального інтенсифікатора *really* (частотність уживання – 7,3 %) . Інтенсифікатор *absolutely* позначає повноту, завершеність реалізації ознаки та надає мовленню додаткової експресивності. Прислівник *incredibly* та прикметник *exceptional* передбачають імпліцитне порівняння, за якого певна ознака визначається як унікальна, що обумовлює високу емоційність зазначених інтенсифікаторів. (Частотність уживання інтенсифікаторів емоцій в англомовному волонтерському дискурсі представлена в додатку Б).

### 2.3 Синтактичні та графічні засоби репрезентації категорії емотивності

Дослідження волонтерського дискурсу свідчить, що категорія емотивності реалізована на синтаксичному рівні шляхом уживання синтаксичної емпізи.

Пр.: *Seeing a few turtles by day was always a bonus, and what a buzz it was one day to join the staff in rescuing a Leatherback tangled in an illegal fishing net at the south end of Grenada. (Ben Campbell) [83].*

*Побачити кілька черепах за день завжди було бонусом. А як було здорово одного разу приєднатися до персоналу та рятувати черепаху, яка заплуталася в рибацьких сітках, нелегально розставлених на півдні Гренади. (Бен Кемпбелл).*

*It was then that I decided to change my career. (Joanna Kondratowicz) [78].*

*I same тоді я вирішила змінити рід діяльності . (Іоанна Кондратович).*

Високий ступінь захоплення та задоволення передають такі емоційно насичені речення «...а як було здорово одного разу приєднатися до персоналу та рятувати черепаху, яка заплуталася рибацьких сітках, нелегально розставлених на півдні Гренади», «I same тоді я вирішила змінити».

Еліпсис як синтактичний засіб реалізації категорії емотивності також активно уживаний в англомовному волонтерському дискурсі. Еліпсис може бути виражений неповними реченнями. Неповним реченням є просте двоскладове речення, позиційна модель якого не повністю виражена словесними формами, тобто таке, в якому одна або дві головні позиції виражені заперечно [1, с. 252].

Пр.: *Volunteering with En Via was one of the best decisions I made. ... I came to feel as though I, also was a part of the community I taught in. Very enriching and memorable. (Jessica Grans) [79].*

Рішення бути волонтером разом з *En Via* було одним з кращих, які я прийняла. ... Я відчувала, що теж стала частиною громади, в якій викладала. Дуже збагачує і залишається в пам'яті надовго (Джессіка Гранс).

Експлікацією високого рівня емоційності мовлення виступають лексичні повтори та синтаксичний паралелізм.

Пр.: *I was speechless. I was moved by the poverty. I was moved by the beauty. I was moved by how happy and friendly people can be when they have so little. Kids playing hacky sack with makeshift elastic band balls, families and friends just sitting and talking, people working on the farms, in the numerous little home shops... everything just seemed to be in harmony. (David and Lauren Scruggs) [83].*

*Я був приголомшений. Я був вражений бідністю. Я був вражений красою. Я був вражений тим, якими щасливими та привітними можуть бути люди, коли у них майже нічого немає. Діти грають в хекі сек (підкидають мішечок) саморобними кульками з еластичної стрічки, родини та друзі просто сидять і розмовляють, люди працюють на фермах, в численних маленьких домашніх магазинах... все, здавалося, було в гармонії. (Девід і Лорен Скраггс).*

Працюючи волонтерами, люди стикають з певними подіями, способом життя інших людей, який кардинально відрізняється від їх звичного життя, що, безумовно, вражає. Своє емоційне потрясіння автор представляє нам за допомогою прикметника *speechless*. (*I was speechless. – Я був приголомшений.*). English Oxford Living Dictionary пропонує наступне визначення прикметника *speechless*: “unable to speak, especially as the temporary result of shock or strong emotion” [68]. Лексичний повтор дієслова *to move*, одне із значень якого “arouse a strong feeling, especially of sorrow or sympathy, in (someone)” [68], свідчить про щирі емоційні переживання автора, коли він одночасно і співчуває людям, і захоплюється ними. (*I was moved by the poverty. I was moved by the beauty. I was moved by how happy and friendly people can be when they have so little. – Я був вражений бідністю. Я був*

*вражений красою. Я був вражений тим, якими щасливими та привітними можуть бути люди, коли у них майже нічого немає.* Протиставлення іменників *the poverty – the beauty* є вдалим прийомом, задіяним автором-волонтером, з метою представити гостроту його емоційних переживань. Даний тип повтору належить до антонімічного повтору. На думку А.Ф. Папіної, поєднання в одному висловлюванні контрастних, полярних за місцерозташуванням, станом, кольором, звуком, формою явищ, які нерідко представлені в комплексі, привертає увагу читача особливою виразністю та образністю [23, с.70].

Розповіді-враження волонтерів, представлені на Інтернет-сайтах, у блогах та форумах, багаті на графічні засоби, які, зазвичай спрямовані на передачу емоційного забарвлення, тобто почуттів автора, або емпізи як спеціального збільшення зусиль мовця, який особливо підкреслює частину висловлювання або підказує наявність контексту [1, с.297].

Пунктуація відіграє важливу роль у процесі передачі емоційного стану автора повідомлення. Стилїстична навантаженість пунктуаційних знаків неоднакова. Особливої уваги заслуговує знак оклику та знак питання. Насиченість ними тексту говорить про його емоційність [1, с.298].

Аналіз матеріалу свідчить, що емоція задоволення та емоція захоплення графічно експлікується за допомогою знаку оклику.

Пр.: *So when the opportunity arose to become a volunteer in Dublin Simon I jumped at the chance! (Brid Fogarty) [78].*

*Тому коли з'явилася можливість стати волонтером в організації «Саймон з Дубліна» я вхопився за цей шанс! (Брїд Фогарті).*

*The children are so full of warmth, so dynamic, and so loving! We felt a really strong connection to them and looked forward each day to seeing them again. Yasmeen loved helping the kids...and they really connected with her too! All the activities we did were perfectly suited to her age. She would take a group of children on her own, as Charles and I did...so she really “ran” her own little teaching sessions! (Charles & Diala) [83].*

*Діти такі сповнені тепла, такі динамічні і такі люблячі! Ми відчували дуже сильний зв'язок з ними і кожен день з нетерпінням чекали зустрічі. Ясмін любила допомагати дітям..., і вони справді мали з нею емоційний зв'язок! Всі наші заняття ідеально підходили для її віку. Вона сама брала групу дітей, так само як Чарльз і я, і дійсно «проводила» свої маленькі уроки! (Чарльз і Діала).*

Максимальний ступінь емоційності передається автором за допомогою двох або трьох знаків оклику.

*Пр.: Over the whole trip we covered over 500 nautical miles!! (Debbie Hughes) [78].*

*За всю поїздку ми подолали понад 500 морських миль!! (Деббі Хьюз).*

*We had an absolutely fantastic time volunteering at the Kariega Project!! (Charles & Diala) [83].*

*Працюючи волонтерами в проекті Карієга, ми неперевершено провели час!! (Чарльз і Діала).*

*Great place to volunteer!!! (Jenny Luciano) [83].*

*Відмінне місце для волонтерства!!! (Дженні Лучано).*

Цікавим є уживання трьох знаків оклику з метою привернути увагу майбутніх волонтерів до особливостей побуту та звичок місцевих жителів, що кардинально відрізняються від тих, які поширені у власних країнах.

*Пр.: I improved my English, I spoke with local people, I danced with them, I learnt a lot about local culture because I participated in a township tour, I did sandboarding, I had another bad but very interesting experience with local transport (you don't leave until the bus is full !!! so you never know when you leave and when you arrive!). (Cristina Melchion) [78].*

*Я покращила свою англійську мову, я розмовляла з місцевими жителями, танцювала з ними, дізналася багато нового про місцеву культуру, оскільки я брала участь в екскурсії по місту, я займалася сендбордингом, я ще раз стикнулася з поганою, але дуже цікавою особливістю місцевого транспорту (ви не поїдете, поки автобус не буде*

заповнений!!! Отже, ви ніколи не знаєте, коли відбудете, і коли прибудете!). (Христина Мельхион).

Уживання питальних речень у розповідях-враженнях волонтерів не є поширеним. Даний тип речень можна зустріти у якості самоаналізу волонтером своїх почуттів. Водночас, питальні речення експлікують емоцію хвилювання.

Пр.: *Also, there was the worry about getting questions I couldn't answer or just in general what do I know that could be helpful? (Julie Crawford) [83].*

*Крім того, було занепокоєння стосовно того, що мені поставлять питання, на які не зможу дати відповідь, та, взагалі, що я знаю такого, що може бути корисним? (Джулі Кроуфорд).*

*My initial reaction was there are 23 residents, how am I going to understand what they say to me and how am I ever going to remember each of their names and what room they stayed in? (Stacey King) [83].*

*Моя найперша реакція була така: є 23 мешканці, як я зрозумію, що вони мені говорять, і як я запам'ятаю їх імена і в якій кімнаті вони живуть? (Стейсі Кінг).*

Емоція захоплення та задоволення експлікована на синтаксичному рівні шляхом синтаксичної емфазі, еліптичних речень, синтаксичного паралелізму. Графічними засобами репрезентації даних позитивних емоцій виступає знак оклику. Знак питання репрезентує емоцію хвилювання та невпевненості, яка характеризує емоційний стан волонтерів-початківців, які роблять перші кроки у цій суспільно-корисній діяльності.

## **2.4 Реалізація категорії інформативності в англомовному волонтерському дискурсі**

Аналіз матеріалу свідчить, що найбільш показовим з точки зору реалізації категорії інформативності в англомовному волонтерському дискурсі виступає структурна організація представлення матеріалу на сайтах

волонтерських організацій. Наприклад, виклад матеріалу на головній сторінці організації *Volunteer Scotland* [82]) спирається на принцип групування інформації в три блоки, а саме: *For Volunteers* (Для волонтерів), *For Organisations* (Для організацій), COVID-19 (Ковід-19). В свою чергу блок *For Volunteers* також структурований в три блоки: *Benefits of Volunteering* (Переваги волонтерства), *Radio V* (Радіо В), *Find Support Locally* (Знайди підтримку на місцевому рівні). Блок *For Organisations* презентовано за аналогічною схемою: *Guides & Templates* (Орієнтири та шаблони), *Research* (Дослідження), *Training Courses* (Навчальні курси).

Цікавим та дієвим з точки зору актуалізації категорії інформативності в англomовному волонтерському дискурсі ми вважаємо блок *Radio V* (Радіо В). Адресат з легкістю розшифровує аббревіатуру *V* як таку, що означає волонтер. У даному випадку ми простежуємо як засіб економії мовних зусиль тісним чином переплітається з категорією інформативності. В цьому блоці ми знову зустрічаємо схему представлення матеріалу за трьома ключовими пунктами, а саме:

Пор.: *Radio V: Bringing Scotland's volunteers together* (Радіо В: Збираючи волонтерів Шотландії разом)

*Sharing your stories.* (Ділимося Вашими розповідями).

*Answering your questions.* (Відповідаємо на Ваші питання).

*Keeping you up-to-date.* (Тримаємо Вас в курсі останніх подій) [84].

Наведений вище приклад демонструє як категорія інформативності актуалізується за допомогою особового займенника *you* та його похідної форми *your*. Зважаючи на той факт, що займенник *you* в англійській мові в залежності від контексту може трактуватися і як займенник другої особи однини, що, відповідно, на українську мову перекладається як *ти*, і як займенник другої особи множини, що передбачає переклад *ви*, в нашому варіанті перекладу ми вдалися до ввічливого *Ви*, імпліцитно підкресливши виключну повагу до роботи волонтера.



Графічні засоби, а саме, характер представлення матеріалу, є виключно важливими для реалізації категорії інформативності в англomовному волонтерському дискурсі. Пор.:

*The Premier's Volunteer Recognition Program recognises the contribution volunteers make towards strengthening our communities.*

*Both adults and students are acknowledged under the program, with each nominee receiving a certificate recognising their individual efforts.*

*The Premier launched the program in 2015, and since then more than 28,000 volunteers have been recognised across NSW under the program.*

*Recognition certificates are produced for presentation before the end of the year [76].*

*Прем'єр-міністерська програма заохочення волонтерів відзначає внесок, який волонтери роблять у зміцнення наших громад.*

*Як дорослим, так і студентам висловлюється вдячність за участь в програмі, а кожен кандидат отримує грамоту, яка є визнанням їх індивідуальних зусиль.*

*Прем'єр-міністр започаткував дану програму в 2015 році, і з тих пір більше ніж 28 000 добровольців Нового Південного Уельсу (штату Австралії) були відзначені в рамках цієї програми.*

*Почесні грамоти будуть видані для вручення до кінця року.*

Ми зберегли специфіку подання матеріалу в тексті оригіналу, а саме: речення представлені без абзацного відступу, але наявний додатковий інтервал між реченнями. Це фасилітує зорове сприйняття інформації. Дієвим є підхід щодо інформаційного насичення кожного речення в аспекті кількості

ужитих слів: 14 слів (перше речення), 19 слів (друге речення), 22 слова (третє речення), 12 слів (четверте речення). Репрезентація матеріалу чітко відповідає структурі *Вступ – Головна частина – Заключна частина*, зважаючи на той факт, що кожна частина представлена лише одним реченням. Наявність числівників у третьому реченні 2015 (рік), 28,000 (кількість волонтерів) сприяє інформаційній насиченості та автоматично викликає довіру у адресата, щодо об'єктивності поданого матеріалу.

В руслі мовних особливостей репрезентації категорії інформативності в англomовному волонтерському дискурсі варто звернути увагу на домінування номінативних елементів, а саме іменників: в першому реченні 7 іменників (*Premier's, Volunteer, Recognition, Program, contribution, volunteers, communities*), у другому – 6 іменників (*adults, students, program, nominee, certificate, efforts*), у третьому – 5 іменників (*Premier, program, volunteers, NSW, program*), у четвертому – 5 іменників (*recognition, certificates, presentation, end, year*). Крім того, у першому та другому реченнях вжито герундій (*strengthening, receiving*), що також свідчить про номінативність даного тексту.

З огляду на характер представлення часових форм, ми спостерігаємо домінування теперішнього неозначеного часу в активному та пасивному станах, пор.: *recognizes, make, are acknowledged, are produced*. І лише в третьому реченні ужито минулий неозначений час та теперішній доконаний час: *launched, have been recognised*. Уживання даних часових форм свідчить про об'єктивність представлення матеріалу, і, відповідно, реалізацію категорії інформативності.

Проведене дослідження представленості категорії інформативності в англomовному волонтерському дискурсі свідчить, що дана категорія реалізується, в першу чергу, шляхом чіткого та зрозумілого структурування матеріалу, де активно застосовується принцип викладу матеріалу блоками по три елементи. Категорія інформативності експлікована також через

номінативність тексту, а уживання теперішнього неозначеного часу консолідує об'єктивність поданої інформації.

## РОЗДІЛ 3 СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ВОЛОНТЕРСЬКОГО ДИСКУРСУ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

### 3.1 Репрезентація категорії емотивності в перекладі на українську мову

Переклад – складний та надзвичайно важливий процес, який передбачає представлення усього спектру інформативного та емоційного наповнення тексту вихідної мови спираючись на мовні та мовленнєві засоби, наявні у мові перекладу.

Аналізуючи лінгвістичні аспекти перекладу, Роман Якобсон пропонує виокремлювати три типи перекладу, а саме:

- внутрішньомовний переклад, або переформулювання (представлення вербальних знаків за допомогою інших знаків у межах однієї і тієї ж мови);
- міжмовний переклад, або власне переклад (представлення вербальних знаків за допомогою знаків іншої мови);
- міжсеміотичний переклад або трансмутація (представлення вербальних знаків за допомогою знаків невербальних знакових систем) [59, с. 234 ].

Вивчаючи особливості представлення тексту оригіналу мовою перекладу, науковець зазначає ключову проблему, яка полягає у відсутності повної еквівалентності, оскільки кожна одиниця вихідної мови містить в собі багатий спектр асоціації та конотації.

С. Баснет наголошує, що під час перекладу у разі наявності кількох варіантів у мові перекладу, перекладач має:

- прийняти неперекладність фрази вихідною мовою на мову перекладу на лінгвістичному рівні;
- визнати відсутність подібної культурної конвенції у мові перекладу;
- розглянути спектр наявних виразів у мові перекладу, беручи до уваги представлення класу, статусу, віку, статі мовця, його ставлення до слухачів і контекст їх зустрічі у мові оригіналу;

- розглянути значення фрази в конкретному контексті, наприклад у момент високої напруги в драматичному тексті;

- замінити в мові перекладу інваріантне ядро фрази мовою оригіналу в двох референційних системах, а саме: конкретній системі тексту та системі культури, з якої походить текст [50, с. 31].

Вивчаючи питання еквівалентності перекладу, Попович виокремлює:

- лінгвістичну еквівалентність, коли на лінгвістичному рівні існує однорідність текстів як вихідною мовою, так і мовою перекладу, тобто дослівний переклад;

- парадигматичну еквівалентність, де наявна еквівалентність елементів парадигматичної експресивної осі, тобто елементів граматики, яку Попович вважає більш високою категорією, ніж лексичну еквівалентність;

- стилістична (перекладацька) еквівалентність, де є функціональна еквівалентність елементів як в оригіналі, так і в перекладі, яка має за мету експресивну тотожність з інваріантом ідентичного значення;

- текстуальна (синтагматична) еквівалентність, де існує еквівалентність синтагматичного структурування тексту, тобто еквівалентності форми [ цит. за 50, с. 33].

Дискурсивна форма тексту являє собою сутність, яка має залишатися незмінною в процесі перекладу. Мовна форма виступає варіабельним аспектом перекладу. Будь-яка зміна на рівні мовної форми під час перекладу являє собою міжмовну (перекладацьку) трансформацію.

М.М. Полюжин пропонує виокремлювати наступні видів лексичних трансформацій:

- 1) диференціація значень;
- 2) конкретизація значень;
- 3) генералізація значень;
- 4) смисловий розвиток;
- 5) антонімічний переклад;
- 6) цілісне перетворення;

- 7) компенсація втрат при перекладі;
- 8) додавання слів (з лексичних причин);
- 9) вилучення слів (з лексичних причин) [24, с. 46-47].

Я. І. Рецкер виділяє два типи трансформацій:

- граматичні трансформації у вигляді заміни частин мови або членів речення;

- лексичні трансформації, які полягають у конкретизації, генералізації, диференціації значень, анатомічному перекладі компенсації втрат, що виникають у процесі перекладу, а також смислового розвитку і цілісному перетворенні [29, с. 11-12].

В. Є. Щетінкін пропонує вирізняти наступні різновиди перекладацьких трансформацій:

- лексичні – конкретизація, антонімічний переклад, ампліфікація, генералізація, смислове узгодження, адаптація, компенсація, експлікація;

- стилістичні – один загальний прийом – модуляція;

- граматичні – виокремлюються чотири підтипи: переставлення, опущення, заміни, додавання [45, с. 28].

Українські науковці В.Б. Крамар, Ю.П. Мельник, О.В. Ємець, Л.Д. Бурковська, С.В. Алексенко, С.М. Антонюк, О.В. Шупта [ ] розуміють граматичну перекладацьку трансформацію як «зміну граматичних характеристик слова, словосполучення або речення у перекладі» [ 21, с. 6] та спираючись на наукові доробки знаних мовознавців виокремлюють наступні типи граматичних трансформацій:

- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад);

- членування (внутрішнє та зовнішнє);

- інтеграція;

- транспозиція;

- заміна (форм числа іменників, форми та часу дієслова; способу дієслова; частин мови);

- додавання;

- вилучення;
- антонімічний переклад;
- експлікація або описовий переклад;
- комплексна трансформація (включає дві або більше з названих простих трансформацій) [21, с. 6].

Волонтерський дискурс є позитивно маркованим, що обумовлює наявність значної кількості епітетів з позитивною конотацією.

Пр.: *All staff are amazing. Especially the head teachers who are very polite, fabulous and understanding people – the most I have ever come across* [79].

*Весь персонал – просто неперевершений. Особливо завучі – чудові, дуже ввічливі, розуміючі люди – найкращі, з ким я коли-небудь стикався.*

З метою збереження емоційності мовлення, вважаємо за доцільне під час перекладу застосовувати лексичну трансформацію додавання слів, а саме: прислівник *просто*, який відсутній у тексті вихідною мовою. Ми також використали перестановку, змінивши порядок представлення прикметників у перекладі *чудові, дуже ввічливі, розуміючі люди*, в той час як в оригіналі прикметники подано у наступній послідовності: *very polite, fabulous and understanding people*.

Прикметник *great* – один із найуживаніших у волонтерському дискурсі.

Пр.: *Last but not least, they have been a great help and support in my wonderful one year journey* [79].

*І, звичайно, вони надавали мені велику допомогу та підтримку протягом чудової подорожі, яка тривала рік.*

Ми вважаємо, що у даному конкретному випадку фразеологізм *last but not least* варто перекласти саме за допомогою прислівника *звичайно*, а не калькою *хоча й останнє, але не менш важливе*. Крім того, ми застосували лексичну трансформацію додавання слів при перекладі: *in my wonderful one year journey – протягом чудової подорожі, яка тривала рік*, оскільки прямий переклад у *моїй чудовій річній подорожі* не є вдалим варіантом з точки зору стилістики української мови. Окремо слід зауважити, що у адресата фрази

чудова річна подорож в першу чергу асоціюється з пересування по воді, а саме річкою.

Досить часто емоцію задоволення у волонтерському дискурсі репрезентовано експліцитно за допомогою іменника *pleasure*.

Пр.: *It has been a pleasure and my privilege working under such outstanding head teachers [79].*

*Для мене було задоволенням і честю працювати під керівництвом таких видатних завучів.*

Безперечно, лексема *pleasure* має бути представлена шляхом прямого перекладу за допомогою еквівалентного їй іменника *задоволення*, наявного в українській мові. В той же час валідним є лексична трансформація додавання слів. У нашому випадку це додавання іменника *керівництво* (*під керівництвом*), відсутнього в тексті оригіналі.

Позитивні емоції та волонтерство йдуть пліч-о-пліч, а їх вербальна репрезентація є тому беззаперечним доказом.

Пр.: *Being surrounded by the children and the positive learning environment made it very intriguing and I loved the cohesion of the school [79].*

*Захоплююче було перебувати в оточенні дітей та позитивного навчального середовища, і мені дуже подобалася згуртованість школи.*

З метою збереження високої позитивної емоційності вихідного тексту, експліцитно представленої в першу чергу прикметником *positive*, ми пропонуємо прямий переклад фрази *the positive learning environment*, а саме: *позитивне навчальне середовище*. Водночас, варто звернути увагу на специфіку перекладу прикметника *intriguing*, який у даному контексті ми пропонуємо перекласти за допомогою українського прислівника *захоплююче*, застосувавши граматичну трансформацію, але жодним чином не як *інтригуючий*. Ми також звернулися до лексичної трансформації вилучення слів, а саме: в нашому варіанті перекладу *very intriguing* ми уникнули уживання прислівника *very* – *дуже*, оскільки *захоплююче*, який є похідним від *захоплюючий* вже несе в собі значення «який дуже захоплює, зацікавлює,



викликає потяг до себе» [66]. В той же час ми звернулися до лексичної трансформації додавання слів під час перекладу другої частини речення *I loved the cohesion of the school – і мені дуже подобалася згуртованість школи*, додавши прислівник *дуже*.

Позитивна емоційність волонтерського дискурсу есплікується через активне уживання найвищого ступеня порівняння прикметників.

Про.: *I am a university student that volunteered in Clifton Primary School. I have had many past experiences in the education sector, and I must say that Clifton Primary has been the best experience so far. Teachers are not only extremely friendly and welcoming but they involve you in the classroom, thus gaining a rich experience* [83].

*Я – студент університету, який був волонтером у Кліфтонській початковій школі. Я вже мав значний досвід роботи в галузі освіти, і повинен зазначити, що робота в Кліфтонській початковій школі була, дотепер, найкращим досвідом. Вчителі не тільки надзвичайно доброзичливі і привітні, але і залучають вас до роботи в класі, і ви, таким чином, набуваєте багатий досвід.*

Текст вихідної мови рясніє епітетами з позитивною конотацією *friendly*, *welcoming*, *rich* серед яких найвищий ступень порівняння прикметників *the best* підсилює позитивну тональність. Маючи за мету точно передати емоційний настрій волонтера, пропонуємо прямий переклад даних епітетів, а саме: *доброзичливі, привітні (вчителі), найкращій (досвід)*. Особливо варто звернути увагу на метонімічний епітет *rich (experience)*. В українській мові є його еквівалент *багатий досвід*, яким ми і послуговуємося. В процесі перекладу на українську мову ми застосували граматичну перекладацьку трансформацію заміни, а саме: (1) дієслово у минулому часі *volunteered* ми представили за допомогою структури дієслово бути + іменник (*був волонтером*); (2) герундій *gaining* ми переклали за допомогою структури займенник + дієслово (*ви набуваєте*). В останньому реченні ми вдалися до граматичних перекладацьких трансформацій вилучення (пор.: *but they involve*

– але і залучають; ми вилучили займенник *вони*, оскільки за контекстом зрозуміло, що мова йде про вчителів, а займенник *вони* в українському перекладі обтяжує речення) та додавання (пор.: *thus gaining a rich experience* – і ви, таким чином, набуваєте багатий досвід. Ми додали займенник *ви*, який відсутній в тесті-оригіналі).

Для волонтерського дискурсу характерним є також експліцитне висловлення подяки.

Пор.: *I learned a lot about myself, about who I am, what I am capable of and about what kind of person I want to see myself becoming. For this, I will forever be grateful! (Rorline) [80].*

*Я багато дізналася про себе, про те, хто я, на що я здатна, і якою людиною я хочу себе бачити. За це я буду вдячна довіку! (Рорлайн).*

Переклад українською мовою має бути максимально наближеним до оригіналу, передавати його емоційний посил. У запропонованому перекладі ми відтворили структурну організацію вихідного тексту (наявність трьох послідовних питань у одному реченні). У останньому реченні ми звернулися до транспозиції. Пор.: *For this, I will forever be grateful! – За це я буду вдячна довіку!* Вважаємо, що синтаксичне уподібнення *За це я буду довіку вдячна!* порушує мелодику української мови.

Під час перекладу волонтерського дискурсу особливу увагу слід приділяти перекладу інтенсифікаторів, до яких відносимо слова *very, just, so, too, really, even*.

Пор.: *If you're worried about volunteering just do it. It's amazing. I have gained so much out of this experience and I just can't explain it here; it's just a feeling you get. (River) [80].*

*Якщо ти переживаєш стосовно волонтерства, просто зроби це. Це – неймовірно. Я так багато одержав завдяки цьому досвіду, і я просто не можу пояснити це тут; це просто почуття, яке Ви отримуєте. (Рівер).*

*I loved working and volunteering with Helaina. I really cherish the quality time we spent together as mother and daughter... I'm so glad that there is a*

*charity such as Revitalise that offers people from all walks of life a chance to make a difference to society and themselves. They champion the ideals that I believe in: equality, diversity, opportunity and letting individuals define their own strengths. (Cath and Helaina) [80].*

*Мені дуже подобалося працювати та бути волонтером з Гелайною. Я щиро ціную якісний час, який ми провели разом як мати і дочка... Я так рада, що є така благодійна організація, як Ріветелайз, яка пропонує людям усіх соціальних верств шанс змінити життя суспільства і самих себе. Вони відстоюють ідеали, в які я вірю: рівність, відмінність, потенціал та можливість самим визначати свої чесноти. (Кет та Гелайна).*

Вважаємо за доцільне обов'язково зберегти інтенсифікатори, наявні в тексті-оригіналі, та запропонувати їх прямий переклад на українську мову, а саме: *I have gained so much – Я так багато одержав; I just can't explain it here; it's just a feeling you get. – Я просто не можу пояснити це тут; це просто почуття, яке Ви отримуєте.* Текст оригіналу – емоційно насичений, максимально наближений до розмовної мови: короткі, прості речення, повтор прислівника-інтенсифікатора *just* у суміжних реченнях. Саме це ми і намагалися відтворити в перекладі.

У наступному прикладі ми вдалися до лексичної перекладацької трансформації заміни під час перекладу прислівника-інтенсифікатора *really*. Пор.: *I really cherish the quality time we spent together – Я щиро ціную якісний час, який ми провели разом.*

Проведений аналіз представлення емотивної категорії, наявної в англomовному волонтерському дискурсі, свідчить, що досить часто перекладачу доводиться вдаватися до граматичних та лексичних перекладацьких трансформацій таких як додавання, вилучення, заміна задля збереження позитивної емоційності вихідного тексту. Дієвою виявилася також граматична перекладацька трансформація синтаксичне уподібнення, або дослівний переклад.

### 3.2 Репрезентація категорії інформативності в перекладі на українську мову

Аналіз досліджуваного матеріалу свідчить, що категорія інформативності, актуалізована в англomовному волонтерському дискурсі, представлена в двох аспектах: авторському та адресатному, де у першому випадку вона постає у якості інформаційної насиченості тексту, а у другому – як інформативність, тобто наявність новизни та/або несподіванки з точки зору адресата.

Шалений ритм сучасного життя висуває свої вимоги до структурної організації інформації, представленої на сайтах компаній, які займаються волонтерською діяльністю. Це, в першу чергу, логічна структурованість матеріалу; короткі, зрозумілі для сприйняття ключові пункти подання інформації адресату. Русійним принципом є мінімум слів, максимум інформації.

Пор.: ***The Mission of Dublin Simon Community***

*Dublin Simon Community is focused on providing supportive services at all stages of homelessness and we are focused on providing supportive alternatives to people living in despair, enabling them to rebuild their lives and empower them to secure a safe home of their own.*

***Our Vision***

*Making home a reality*

***Our Mission***

*Empower people to access and retain a home, by providing housing, prevention and targeted interventions through advocacy and partnership*

***Our Values***

*Community – We provide those associated with Dublin Simon Community with a sense of involvement, inclusion and belonging*

*Respect & Empowerment – We are committed to showing respect to each other. Responsible conduct is expected from everybody in our community. We are also committed to creating an environment where volunteers, staff and those who use*

*our services are empowered to improve their lives and that of their local communities*

*Excellence & Innovation – We provide services that are cost-effective, to best standards and we are constantly pioneering new and innovative ways of providing our services*

*Accountability & Integrity – We operate with transparency so that we are accountable for actions, individually and collectively. We are equitable and fair in all our dealings [74].*

*Місія Дублінської громади Саймона*

*Дублінська громада Саймона зосереджена на наданні допоміжних послуг на всіх етапах безхатченковості, і ми зосереджені на наданні допоміжних альтернатив людям, які живуть у відчаї, дозволяючи їм відновити своє життя і надати їм можливість одержати власне безпечне житло.*

***Наше бачення***

*Зробити житло реальністю.*

***Наша місія***

*Розширення прав і можливостей людей стосовно доступу до житла та збереження його за собою шляхом надання житла, профілактики і цілеспрямованих заходів на основі правового захисту та партнерства.*

***Наші принципи***

*Громада – ми надаємо тим, хто пов'язаний з Дублінською громадою Саймона, почуття залученості, включеності та приналежності.*

*Повага та повноваження – ми прагнемо проявляти повагу один до одного. Відповідальна поведінка очікується від усіх членів нашої громади. Ми також прагнемо створити середовище, в якому волонтери, співробітники та ті, хто користується нашими послугами, мають можливість покращити своє життя та життя своїх місцевих громад.*

*Досконалість та інновації – ми надаємо послуги, які є економічно ефективними, відповідно до кращих стандартів, і ми постійно впроваджуємо новітні та інноваційні способи надання наших послуг.*

Підзвітність та чесність – ми працюємо прозоро, отже ми несемо відповідальність за дії, індивідуально та колективно. Ми справедливі і чесні у всіх наших справах.

Маючи за мету передати адресату ключову інформацію чітко та зрозуміло, автор тексту оригіналу вдається до структурної організації «ефективна парність» (термін наш). Пор.: *Our Vision – Наше бачення, Our Mission – Наша місія, Our Values – Наші принципи, Respect & Empowerment – Повага та повноваження, Excellence & Innovation – Досконалість та інновації, Accountability & Integrity – Підзвітність та чесність*. Вважаємо абсолютно необхідним зберегти парність під час перекладу, застосувавши синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) як валідний у даному випадку спосіб перекладу. І, хоча, пункт *Respect & Empowerment* можливо перекласти, використавши перекладацьку лексичну трансформацію додавання, і представити як *Повага та розширення прав і можливостей*, ми пропонуємо зберегти парну структуру, наявну у тексті вихідною мовою, і зупинитися на варіанті *Повага та повноваження*. І ще одним важливим чинником, який свідчить про правильність обраного варіанту перекладу, є збереження фонетичних засобів мови, наявних в тексті-оригіналі, а саме, алітерації та асонансу. Пор.: *Respect & Empowerment*: ми маємо повторення приголосного /p/, який зберігаємо в перекладі – Повага та повноваження. Що стосується асонансу – повторення голосного звуку /e/ – нажаль, досягти повної еквівалентності у звучанні українською мовою нам не вдається, але ми зберігаємо асонанс, як фонетичний засіб мови, пропонуючи повтор голосних звуків /o/ та /a/, і, тим самим, забезпечуємо відтворення прагматичного впливу на адресата, закладеного в тексті вихідною мовою.

Принцип структурної організації «ефективна парність» порушено автором тексту-оригіналу лише один раз. У розділі *Our Values – Наші принципи*, подано підпункт *Community – Громада*. Вважаємо це абсолютно вмотивованим, оскільки *Громада* є ключовим концептом волонтерського

дискурсу, а сама організація, засади якої ми аналізуємо, має назву «Дублінська громада Саймона».

Аналіз синтаксичної організації тексту вихідної мови свідчить, що кожен пункт та підпункт складається або з одного речення (складнопірядного, складносурядного), або з двох речень (складнопірядного, простого), максимум з трьох (простого, складнопірядного). В нашому варіанті перекладу на українську мову ми намагалися дотримуватися саме такої синтаксичної організації.

Чіткість та ясність – це основний принцип реалізації категорії інформативності в англійському волонтерському дискурсі. Саме тому автор вихідного тексту вдається до повторів лексем та конструкцій і уникає уживання синонімічних виразів. Пор.: *Dublin Simon Community is focused on providing supportive services at all stages of homelessness and we are focused on providing supportive alternatives to people living in despair, enabling them to rebuild their lives and empower them to secure a safe home of their own.* [74].

У нашому варіанті перекладу ми додержуємося даного принципу і зберігаємо повтори, наявні в тексті-оригіналі. Пор.: *Дублінська громада Саймона зосереджена на наданні допоміжних послуг на всіх етапах безхатченковості, і ми зосереджені на наданні допоміжних альтернатив людям, які живуть у відчаї, дозволяючи їм відновити своє життя і надати їм можливість одержати власне безпечне житло.*

Беручи до уваги той факт, що англійський волонтерський дискурс є інституційним типом дискурсу, варто відзначити наявність великої кількості аббревіатур, які можуть викликати певні складнощі під час перекладу на українську мову.

Пор.: *The United Nations Volunteers (UNV) programme contributes to peace and development through volunteerism worldwide. We work with partners to integrate qualified, highly motivated and well supported UN Volunteers into development programming and promote the value and global recognition of volunteerism. UNV is administered by the United Nations Development*

*Programme (UNDP) and reports to the UNDP/UNFPA/UNOPS Executive Board [81].*

*Програма Волонтери організації Об'єднаних Націй (ВООН) робить внесок у справу миру і розвитку через волонтерство в усьому світі. Ми працюємо з партнерами над інтеграцією кваліфікованих, високо мотивованих і добре підтримуваних волонтерів ООН до програми перспективного розвитку та сприяємо підвищенню цінності і глобальному визнанню волонтерства. ВООН керовані програмою розвитку організації Об'єднаних Націй (ПРООН) та підвітні Виконавчій раді ПРООН / ЮНФПА (Фонд Організації Об'єднаних Націй для діяльності в галузі народонаселення) / ЮНОПС (Управління організації Об'єднаних Націй з обслуговування проектів).*

Як зазначає В.І. Карабан, існують чотири ключові способи представлення аббревіатури мовою перекладу, а саме:

- 1) переклад відповідним скороченням;
- 2) переклад відповідною повною формою слова чи словосполучення;
- 3) транскодування (транскрибування або транслітерування) скорочення;
- 4) транскодування повної форми скорочення [15, с. 449-450].

У процесі перекладу на українську мову ми послуговувалися як перекладом відповідним скороченням, а саме: *UNV (United Nations Volunteers) – ВООН (Волонтери організації Об'єднаних Націй)*, так і транскодуванням (транслітеруванням): *UNDP (United Nations Development Programme) – ПРООН (програма розвитку організації Об'єднаних Націй)*, *UNFPA (United Nations Fund for Population Activities) – ЮНФПА (Фонд Організації Об'єднаних Націй для діяльності в галузі народонаселення)*, *UNOPS (United Nations Office for Project Services) – ЮНОПС (Управління організації Об'єднаних Націй з обслуговування проектів)*. Хоча у тексті вихідною мовою в останньому реченні нам подано аббревіатури *UNFPA*, *UNOPS* без повного їх розшифрування, ми вважаємо за доцільне подати у



дужках український варіант перекладеної повної форми, оскільки для україномовної аудиторії подані аббревіатури малознайомі та можуть викликати когнітивний дисонанс.

Аналіз матеріалу свідчить, що еквівалентний переклад англomовного волонтерського дискурсу на українську мову з огляду на збереження його максимальної інформативності, наявної в тексті оригіналі, досягається шляхом застосування граматичних та лексичних перекладацьких трансформацій, а саме: синтаксичного уподібнення, транспозиції, заміни, додавання, вилучення, експлікації або описового перекладу, комплексної трансформації. Під час перекладу аббревіатур, наявних в тексті оригіналі, дієвим є переклад відповідним скороченням та транскодування.

### **3.3 Методичні рекомендації щодо навчання перекладу на українську мову в руслі збереження емотивності та інформативності вихідного тексту**

Переклад, безперечно, є складним мовомисленнєвим процесом, який інкорпорує лінгвістичні та екстралінгвістичні фактори. Здатність співставляти та брати їх до уваги, творчо застосовуючи широкий спектр перекладацьких трансформацій, віддзеркалює рівень професійної майстерності перекладача.

На думку В.Н. Комісарова, методи та організація навчання перекладу базується на наступних ключових пунктах:

- 1) переклад розглядається як складний вид розумової діяльності, мета якої може бути різною;
- 2) переклад, як вид діяльності вимагає наявності знань, вмінь та навичок, які напрацьовуються під час навчання;
- 3) перекладацька діяльність може здійснюватися перекладачем як свідомо, так і інтуїтивно, і даний аспект має бути розвинений під час навчання та практики;

- 4) реалізація перекладацької компетентності передбачає актуалізацію мовної особистості перекладача, багатої на лінгвістичні, загальнокультурні знання;
- 5) результатом навчання перекладу є оволодіння принципами, методами та прийомами перекладу та вміння їх ефективно застосовувати;
- 6) об'єктом перекладацької діяльності є інформація, наявна у вихідному тексті;
- 7) мовні одиниці, що є складовими тексту, як такі не виступають об'єктом перекладу, але через них формується зміст тексту. Наявність у тексті певних лінгвістичних засобів має семантичну значущість і може визначати характер перекладацьких завдань та становити певні складнощі під час перекладу;
- 8) зазначені завдання обумовлюють характер навчальних матеріалів, які застосовуються в процесі навчання перекладу;
- 9) ключова мета навчання перекладу – оволодіння методами вирішення типових перекладацьких завдань та стратегією пошуку індивідуальних творчих рішень;
- 10) специфіка міжмовної комунікації визначає принципову множинність варіантів перекладу тексту оригіналу, і, відповідно, процес навчання передбачає співставно-семантичний, контекстологічний, лінгвокультурологічний та стилістичний аналіз текстів оригіналу та перекладу в руслі критичного оцінювання останнього [20, с. 18-19].

В процесі створення тексту мовою перекладу перекладач може послуговуватися наступними перекладацькими стратегіями у різноманітних їх комбінаціях:

- стратегією з'ясування жанрово-стильової приналежності тексту;
- стратегією визначення домінантної щільності;
- стратегією імовірнісного прогнозування;
- стратегією спроб та помилок;
- стратегією компресії / декомпресії;
- стратегією компенсуючих модифікацій;
- стратегією передачі світовідчуття;
- стратегією дослівного перекладу [12, с. 8].

Аналізуючи особливості навчання письмового перекладу, Л.М. Черноватий звертає увагу на важливість підготовчих вправ і пропонує використовувати вправи на одномовне перефразування речень з метою уникнення буквалізму, вправи на одномовну компресію тексту оригіналу для набуття студентами навичок уникнення мовної надмірності. Важливими науковець також вважає завдання на пошук головної та другорядної інформації у тексті оригіналі, та ключових слів [37, с. 126].

З огляду на той такт, що англomовний волонтерський дискурс є інституційним типом дискурсу, але, в той же час може бути і гібридним, оскільки включає в себе різні типи дискурсів, під час навчання перекладу даного типу дискурсу в першу чергу варто запропонувати студентам завдання для з'ясування вектору інтенції тексту оригіналу. Це можуть бути завдання наступного плану:

- 1) визначити ключову інтенцію автора виокремивши вербальні маркери, представлені в тексті;
- 2) проаналізувати функціональне навантаження кожної окремої складової тексту з огляду на інтенційну репрезентацію;
- 3) вивчити імпліцитну складову тексту оригіналу.

Доцільними є завдання на виокремлення мовної специфіки тексту оригіналу. Студентам можна запропонувати аналізувати тест в руслі кількісної представленості повнозначних частин мови, а саме, іменників, прикметників, прислівників з огляду на їх конотацію.

Важливо навчати студентів адекватно представляти в перекладі синтактичні засоби, наявні у тексті оригіналі. Для практики перекладу синтаксичної емпізи можна запропонувати перекласти типові речення *What a treat that was. (Charles & Djalal) [83] – Яке то було задоволення! (Чарльз I Діала)* та дати завдання студентам скласти власні речення за структурною моделлю *What + Indefinite Article + N + Demonstrative Pronoun + V to be*.

Переклад такого синтактичного засобу як еліпсис може викликати певні складнощі у студентів.

Пор.: *So after four weeks I was now, alone back in Delhi with no guide after leaving the rest of the group. Daunting but also liberating. (Claudia McKeown) [78].*

*Отже, через чотири тижні я знову була одна в Делі, без гідів після того як залишила решту групи. Це лякало, але й, одночасно, надавало відчуття свободи. (Клаудія Мак-Каун).*

Варто запропонувати перекласти дане висловлювання усім студентам групи під час практичного заняття та детально проаналізувати усі можливі варіанти перекладу з огляду на валідність застосованих граматичних та лексичних перекладацьких трансформацій і адекватність тексту перекладу.

Лексичні повтори та синтаксичний паралелізм, представлені в тексті оригіналі, заслуговують на особливу увагу під час навчання перекладу англійською мовою волонтерського дискурсу.

Пор.: *In NSW, more than 2.1 million people are giving countless hours of their time to help others. They are people of all ages, abilities and backgrounds and together they are the backbone of community organisations, sporting clubs and charities. (Gareth Ward) [77].*

*У Новому Південному Уельсі (штаті Австралії) понад 2,1 мільйона людей віддають незліченні години свого часу, щоб допомогти іншим. Це люди різного віку, здібностей і походження, і разом вони складають кістяк громадських організацій, спортивних клубів і благодійних організацій (Гарет Вард).*

Під час навчання перекладу окремо слід зупинитися на практиці перекладу аббревіатур та скорочень. Так, у наведеному вище прикладі NSW ми переклали застосувавши повну форму слова *Новий Південний Уельс*, оскільки відповідне скорочення *НПУ* у українськомовному адресата може викликати хибні асоціації і може декодуватися як *Національна поліція Україна*, чи *Національний педагогічний університет*, чи *Народна партія України*. Варто також звернути увагу студентів на той факт, що для певного кола адресатів у зв'язку з відсутністю фонових знань переклад *Новий Південний Уельс* не є зрозумілим і тому варто дати уточнення, що ми саме і пропонуємо *Новий Південний Уельс (штат Австралії)*.

Виконання різноманітних вправ на підготовчому етапі роботи з текстом вихідною мовою та, безпосередньо в процесі перекладу дозволить студентам відчувати специфіку реалізації категорії емотивності та інформативності в англomовному волонтерському та консолідувати їх навички щодо особливостей застосування граматичних на лексичних перекладацьких трансформацій.

## ВИСНОВКИ

Питання репрезентації емоцій в мові та мовленні привертає увагу багатьох лінгвістів. У руслі вивчення особливостей реалізації категорії емотивності в англomовному волонтерському дискурсі релевантним є розуміння емотивності як когнітивної полістатусної категорії, повнота реалізація якої відбувається в дискурсі.

Англomовний волонтерський дискурс належить до інституційного дискурсу, але в одночасно може бути охарактеризований як гібридний дискурс, оскільки включає в себе різні види дискурсів залежно від його хронотопічних характеристик. Для англomовного волонтерського дискурсу важливим є сприйняття інформації з огляду на соціальний контекст; він має визначені цілі, цінності, типових учасників, топос.

Аналізуючи емоції як ключовий елемент комунікації, мовознавці активно уживають такі термінами як «емотивність», «емоційність», «експресивність», «оцінність». Розмежування понять «емотивність» та «емоційність» пов'язане з протиставленням мовної та психологічної складової. Увага мовознавців до конотативного аспекту значення мовних одиниць призвела до необхідності розмежування понять «емотивність» та «експресивність». Експресивність представляє собою сукупність семантично-стилістичних ознак одиниці мови, які забезпечують її здатність виступати в комунікативному акті у якості засобу суб'єктивного вираження ставлення мовця до змісту або адресату мовлення. Існує тісний взаємозв'язок між емотивністю та оцінністю, оскільки емоційність завжди одночасно експлікує і оцінність, тобто засоби актуалізації категорії емотивності є одночасно і засобами вираження оцінки.

В руслі англomовного волонтерського дискурсу категорія інформативності є виключно важливою категорією пропонуючи адресату актуальну, детальну інформацію стосовно специфіки волонтерської діяльності, етики, якою керується волонтерська організація, найближчих планів роботи, відгуків волонтерів, щодо їх досвіду роботи у сфері волонтерства.

Аналіз досліджуваного матеріалу свідчить, що волонтерський дискурс є позитивно емоційно маркованим. Ключовою емоцією виступає емоція задоволення, яка експлікується в мовленні за допомогою дієслова *enjoy*, прикметників *enjoyable, excellent, lucky*, дієслова *feel* та прикметників з позитивною конотацією типу *good, useful, valued, proud, supported*. Емоції захоплення має безпосередній зв'язок з емоцією задоволення, але є більш емоційно насиченою і передається в мовленні за допомогою прикметників *invaluable, fantastic, amazing, delighted*.

У процесі вивчення англomовного волонтерського дискурсу були виокремлені лексеми-інтенсифікатори, уживані разом з лексемами, що репрезентують емоцію задоволення та захоплення. Найбільш поширеними є інтенсифікатори *so* та *very*. Емоції задоволення та захоплення також номіновані за допомогою адвербіального інтенсифікатора *really*. Інтенсифікатор *absolutely* позначає повноту, завершеність реалізації ознаки та надає мовленню додаткової експресивності. Прислівник *incredibly* та прикметник *exceptional* передбачають імпліцитне порівняння, за якого певна ознака визначається як унікальна, що обумовлює високу емоційність зазначених інтенсифікаторів.

На синтаксичному категорія емотивності а англomовному волонтерському дискурсі реалізована шляхом уживання синтаксичної емпізи. Еліпсис як синтаксичний засіб реалізації категорії емотивності також активно представлений в англomовному волонтерському дискурсі. Високий рівень емоційності мовлення репрезентують лексичні повтори та синтаксичний паралелізм.

Розповіді-враження волонтерів, представлені на Інтернет-сайтах, у блогах та форумах, багаті на графічні засоби, які мають за мету передати емоції та почуття автора. Емоція задоволення та емоція захоплення графічно представлена за допомогою знаку оклику. Максимальний ступінь емоційності передається автором за допомогою двох або трьох знаків оклику. Знак питання, який не є активно уживаним, репрезентує емоцію хвилювання та невпевненості, що характеризує емоційний стан волонтерів-початківців, які роблять перші кроки у цій суспільно-корисній діяльності.

Особливістю репрезентації категорії інформативності в англомовному волонтерському дискурсі є чітке та зрозуміле структурування матеріалу, де принцип викладу матеріалу блоками, що включають три елементи, є пріоритетним. Категорія інформативності актуалізується також через номінативність тексту, про що свідчить питома вага іменників та герундію. Використання теперішнього неозначеного часу консолідує об'єктивність поданої інформації.

Вивчення представлення категорій емотивності та інформативності в англомовному волонтерському дискурсі свідчить, що досить часто перекладачу доводиться вдаватися до граматичних та лексичних перекладацьких трансформацій таких як додавання, вилучення, заміна, синтаксичного уподібнення, транспозиція, додавання, вилучення, експлікація або описовий переклад, комплексна трансформація з метою збереження позитивної емоційності вихідного тексту та максимальної його інформативності. Під час перекладу абревіатур, наявних в тексті оригіналі, дієвим є переклад відповідним скороченням та транскодування.

В руслі методичних рекомендацій щодо навчання перекладу англомовного волонтерського дискурсу на українську мову, вважаємо за доцільне виконання різноманітних вправ на підготовчому етапі роботи з текстом вихідною мовою та, безпосередньо в процесі перекладу, що дозволить студентам відчувати специфіку реалізації категорій емотивності та інформативності в англомовному волонтерському та консолідувати їх навички стосовно особливостей застосування граматичних на лексичних перекладацьких трансформацій.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у вивченні реалізації категорій емотивності та інформативності в інших типах дискурсів.

Я, Ємельянов Дмитро Юрійович, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Назва» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувався принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.



## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка : (Стилистика декодирования) : Учебное пособие по спец. «Иностр. яз» 3-е изд. Москва : Просвещение, 1990. 300 с.
2. Арутюнова Н. Д. Дискурс. *Большой энциклопедический словарь. Языкознание.* Москва : Научн. изд-во «Большая Российская энциклопедия», 2000. С. 136–137.
3. Баюн К. Й. Експресивність як мовна та мовленнєва категорія. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна».* Вип. 53. 2015. С. 25–28.
4. Белова А. Д. Лингвистические аспекты аргументации. Киев : Киевский национальный университет им. Т.Шевченко, 1997. 310 с.
5. Булыгина Т. В., Крылов С. А. Категория. *Лингвистический энциклопедический словарь.* Москва : Советская энциклопедия, 1990. С. 215–216.
6. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. Москва : Русские словари, 1997. 416 с.
7. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки (на материале португальского языка). Москва : Наука, 1985. 280 с.
8. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования Москва : Едиториал УРСС, 2004. 144 с.
9. Гридин В. М. Эмотивность. *Большой энциклопедический словарь. Языкознание.* Москва: Научн. изд-во «Большая Российская энциклопедия», 2000. С. 591.
10. Демьянков В. З. Англо-русские термины по прикладной лингвистике и автоматической переработке текста. *Методы анализа текста.* Всесоюзн. Центр переводов. Тетради новых терминов. Вып. 2. Москва, 1982. 288 с.

11. Безугла Л. Р., Бондаренко Є. В., Донець П. М., Мартинюк А. П. та ін. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: монографія. Харків: Константа, 2005. 356 с.
12. Дьяконова Н. А. Функциональные доминанты текста как фактор выбора стратегии перевода : автореферат дис. кандидата филологических наук : 10.02.20. Москва, 2004. 22 с.
13. Емоції і почуття у вченні Вундта URL: [http://psychologis.com.ua/emocii\\_i\\_chuvstva\\_v\\_uchenii\\_vundta.htm](http://psychologis.com.ua/emocii_i_chuvstva_v_uchenii_vundta.htm) (дата звернення: 02.11.2020).
14. Зотова А. Б. К вопросу о соотношении категорий «эмоциональность», «эмотивность», «экспрессивность». *Известия ВГПУ. Современная теория языка*. Воронеж : изд-во ВГПУ, 2010. С. 14–17.
15. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
16. Касевич В. Б. Элементы общей лингвистики. Москва : Наука, 1977. 177 с.
17. Кобрина Н. А. Когнитивная лингвистика: истоки становления и перспективы развития. *Когнитивная семантика* : материалы второй международной школы-семинара. Ч. 2. Тамбов : Изд-во Тамбовского гос. ун-та, 2000. С. 170–175.
18. Кобякова І. К. Концепція текстових вправ з перекладу. *Методологічні проблеми сучасного перекладу* : матеріали VIII Міжнародної науково-методичної конференції, 23-25 січня 2009 року / редкол. : С. О. Швачко, І. К. Кобякова, С. В. Баранова, О. М. Медвідь. Суми : СумДУ, 2009. С. 61–62.
19. Кобякова І. К. Проблема досвіду та компетентності за Віталієм Кейсом. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали сьомої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 18–19 квітня 2019 р.) / уклад. : О. М. Євтушенко. Суми: Сумський державний університет, 2019. С. 109–111.

20. Комиссаров В. Н. Теоретические основы методики обучения переводу. Москва: Рема, 1997. 113 с.
21. В. Б. Крамар, Ю. П. Мельник, О. В. Ємець, Л. Д. Бурковська, С. В. Алексенко, С. М. Антонюк, О. В. Шупта. Практичний переклад з англійської мови. Харків: ХНУ, 2007. 214 с.
22. Макаров М. Л. Основы теории дискурса Москва : ИТДГК “Гнозис”, 2003. 278 с.
23. Папина А. Ф. Текст: его единицы и глобальные категории. Москва : Едиториал УРСС, 2002. 368 с.
24. Паров'як І. І. Емотивність художнього тексту у скопусі суміжних понять. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія». Вип. 44. 2014. С. 224–225.
25. М. М. Полюжин, Н. М. Максимчук, Л. Ф. Омельченко. Теорія і практика перекладу з англійської мови на українську : навч. посіб. Київ, 1991. 95 с.
26. Потапенко С. І. Мовна особистість у просторі медійного дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу) : монографія. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2004. 360 с.
27. Приходько А. Дискурс і текст: загальне і часткове. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. Вип. 96 (1). Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. С. 263–268.
28. Прокойченко А. В. Дослідження категорії емотивності у контексті антропоцентричної парадигми сучасної лінгвістики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія». Вип. 53. 2015. С. 198–200.
29. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика : Очерки лингвистической теории перевода. Москва : Р. Валент, 2007. 240 с.

- 30.Рябова Е. С. Информативность англоязычного медиатекста в лингвокогнитивном аспекте : автореферат дис. кандидата филологических наук : 10.02.04. Самара, 2012. 20 с.
- 31.Самочорнова О. А. Інформаційна насиченість та інформативність тексту. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. Вип. 52, 2010. С. 225–228.
- 32.Селіванова О. М. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
- 33.Телия В. Н. Типы языковых значений. Связанное значение слова Москва : Наука, 1981. 269 с.
- 34.Филимонова О. Е. Эмоциология текста. Анализ репрезентации эмоций в английском тексте Санкт-Петербург : ООО «Книжный Дом», 2007. 448 с.
- 35.Филиппова Т.А. Лингвосемиотика англоязычного волонтерского дискурса : автореферат дис. кандидата филологических наук : 10.02.04 Волгоград, 2014. 24 с.
- 36.Характеристика емоцій URL [http://pidruchniki.com/14940807/psihologiya/harakteristika\\_emotsiy](http://pidruchniki.com/14940807/psihologiya/harakteristika_emotsiy) (дата звернення 02.11.2020).
- 37.Черноватий Л.М. Навчання письмового перекладу: навички та уміння етапу аналізу тексту оригіналу і вправи для їх формування. *Філологічні трактати*. Том 4. 2012. С. 126–131.
- 38.Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Москва : Изд-во ЛКИ, 2008 . 208 с.
- 39.Шаховский В.И. Лингвистическая теория эмоций: монография / В.И. Шаховский. Москва : Гнозис, 2008. 416 с.
- 40.Швец Г. Текстова категорія інформативності у лінгводидактичному аспекті іноземної. *Теорія і практика викладання української мови*. Вип. 8. 2013. С. 194–208.

41. Шевченко И. С. Историческая динамика прагматики предложения: английское вопросительное предложение 16-20вв. Харьков : Константа, 1998. 167 с.
42. Шевченко И.С., Морозова Е.И. Дискурс как мыслекоммуникативное образование. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна*. 2003. С. 33–38.
43. Шипунова Н.Б. Интенсификаторы в структуре текста. *Коммуникация и логико-грамматический анализ языка*. Москва : Наука, 1987. С. 178–187.
44. Шовковий В.М. Теоретичні основи відбору засобів вираження категорії інформативності (на матеріалі давньогрецької мови) URL : [https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna\\_osvita/vupysku/12/statti/shovkovi.htm](https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/12/statti/shovkovi.htm) (дата звернення: 02.11.2020).
45. Щетинин В.Е. Пособие по переводу с французского языка на русский Москва : Просвещение, 1987. 160 с.
46. Юзманов П. Р. Категория информативности в русском и немецком документном образовательном тексте/дискурсе : автореферат дис. кандидата филологических наук : 10.02.20. Тюмень, 2012. 23 с.
47. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика. Структурализм «за» и «против». Москва : Прогресс, 1975. С. 193–230.
48. Aldridge M. English quantifiers: A study of quantifying expressions in linguistic science and modern English usage. Avebury, 1982. 270 p.
49. Alexiev B. Information Categories in a Learner's Glossary Entry. *Terminology and Knowledge Engineering*. Berlin, 2014. 10 p.
50. Bassnett S. Translation Studies. London and New York: Routledge, 2005. 188 p.
51. A. V. Beloedova, M. Y. Kazak, E. A. Kozhemyakin, E.V. Khovanova, E. A. Novinkina. Veracity as basic category of journalistic discourse: methodology of interpretation. *Revista San Gregorio*, 2018. P. 193–199.
52. Davoodi E., Kosseim L., Bachand FH., Laali M., Argollo E. Classification of Textual Genres Using Discourse Information.

- Computational Linguistics and Intelligent Text Processing. Lecture Notes in Computer Science*. Springer, Cham. Vol. 9623. 2018.
53. Edith T. Die Funktion von Emotionswörtern in der politischen Debatte um Attentate. *Sprache im Konflikt: zur Rolle der Sprache in sozialen, politischen und militärischen Auseinandersetzungen*. – Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1995 (Sprache, Politik, Öffentlichkeit Bd. 5) S. 305–326.
54. Ekman P. An Argument for Basic Emotions. *Cognition and Emotion*. Vol. 6. 1992. P. 169–200.
55. Foolen A. The expressive function of language: Towards a cognitive semantic approach. *The Language of Emotions*. Amsterdam. Philadelphia: John Benjamins Publishing House, 1997. P.15–33.
56. Greenbaum S. Verb-Intensifier Collocations in English: An Experimental Approach. Paris: The Hague, 1970. 96 p.
57. Guo T. The Discourse Analysis of Discourse Information Function Features in Interest Contention of Business Dispute Settlement Courtroom Discourse: A Discourse Information Perspective. *Asian Social Science*. Vol. 16. No. 7. 2020. P. 99–109.
58. Inchaurrealde C. Space, reference, and emotional involvement. *The Language of Emotions*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing House, 1997. P. 135–155.
59. Jakobson R. On Linguistic Aspects of Translation. *On Translation*. Cambridge, Harvard University Press, 1959. P. 232–239.
60. Talbot M. Media Discourse. Representation and Interaction / Edinburgh University Press, 2007. 194p.
61. Teaching Translation. Problems and Solutions. *Translation Journal*. Vol. 4, No. 3, July 2000. URL : <https://www.translationjournal.net/journal/13educ.htm> (дата звернення: 21.10.2020).

62. Tsai L., Chang-won C. An Analysis of Discourse Information in Teaching Translation. *Journal of Chinese Humanities*. Vol. 62. 2016. P. 205–212. Doi: 10.35955/JCH.2016.04.62.205
63. Ungerer F. Emotions and emotional language in English and German new stories. *The Language of Emotions*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing House, 1997. P. 307–329.
64. van Dijk T. A. *Discourse Studies. A Multidisciplinary Introduction. Discourse as Social Interaction*. Vol. 2. London: Sage. P.258-84.
65. Very Effective Communication Skills URL : <http://advancedlifeskills.com/blog/14-very-effective-communication-skills/> (дата звернення: 30.10.2020).
66. Yemelyanova O., Matsak K., Yemelyanov D. Peculiarities of pragmatic potential of political phraseology in the modern English publicist discourse. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки»*. Вип. 187. 2020. С. 245–251.

### СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

67. Публічний електронний словник української мови URL : <http://ukrlit.org/slovnuk/захоплюючий> (дата звернення: 02.11.2020)
68. Cambridge Advanced Learner's Dictionary. Cambridge: CUP, 2005. 1572 p.
69. English Oxford Living Dictionary URL : <https://en.oxforddictionaries.com> (дата звернення: 02.11.2020)
70. The Wordsworth Dictionary of English Usage. London : Wordsworth Reference, 1995. 632 p.
71. DWDS Corpora URL : <https://www.dwds.de/wb/Suggestivit%C3%A4t>. (дата звернення: 02.11.2020).
72. English Oxford Dictionaries URL : <https://en.oxforddictionaries.com/>. (дата звернення: 02.11.2020).
73. Oxford dictionary URL : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>. (дата звернення: 02.11.2020).

## ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

74. Dublin Simon Community – Volunteer Stories URL : <http://www.dubsimon.ie/Volunteer/VolunteerStories.aspx#Anchor9> (дата звернення: 02.11.2020).
75. Meet a NYCH Volunteer: Helen URL : <http://www.nych.ca/blog-posts/2016/4/12/meet-a-nych-volunteer-helen> (дата звернення: 02.11.2020).
76. NSW Volunteering URL : <https://www.volunteering.nsw.gov.au/stories/premiers-volunteer-recognition-program> (дата звернення: 15.11.2020).
77. NSW Volunteering URL : <https://www.volunteering.nsw.gov.au/about-us/ministers-message> (дата звернення: 15.11.2020).
78. Our Inspiring Volunteer Stories from Across the World URL : <http://www.workingabroad.com/volunteering-abroad/volunteer-stories> (дата звернення: 15.11.2020).
79. The Givingway Volunteer Blog URL : <http://blog.givingway.com> (дата звернення: 02.11.2020).
80. Revitalise URL : <https://revitalise.org.uk/volunteer/meet-our-volunteers/> (дата звернення: 02.11.2020).
81. UN Volunteers URL : <https://www.unv.org/about-unv/who-we-are> (дата звернення: 02.11.2020).
82. Volunteer Scotland URL : <https://www.volunteerscotland.net/> (дата звернення: 02.11.2020).
83. Volunteers’s Stories URL : <http://www.volunteering.nsw.gov.au/volunteers/volunteers-stories> (дата звернення: 02.11.2020)



## PE3IOME (SUMMARY)

**Dmitry Yurievich Yemelyanov**

### **Features of emotivity and informativity categories manifestation in the English volunteering discourse (translation aspect).**

The master thesis focuses on the features of emotivity and informativity categories manifestation in the English volunteering discourse. The issue of representation of emotions in speech attracts the attention of many linguists. Together with the study of the features of emotivity in English volunteering discourse, it is relevant to understand emotivity as a cognitive polystatus category, the completeness of which occurs in the discourse.

**The topicality of the study** is due to a holistic anthropocentric approach to the communication process, in line with which it is necessary to study the manifestation of emotivity and informativity categories in English volunteering discourse. In the context of translation studies, the issue of preserving and adequately presenting in the text of the translation into Ukrainian the emotivity and informativity conveyed in the original text is relevant.

**The purpose of the study** is to establish and analyze the features of emotivity and informativity categories manifestation in English volunteering discourse and to study the specifics of preserving these categories when translating into Ukrainian.

The following main **objectives** were identified in accordance with the purpose of the research:

- 1) to determine the theoretical and methodological principles of studying the emotivity and informativity categories manifestation;
- 2) to identify the features of volunteer discourse;
- 3) to differentiate the concepts of "emotionality", "emotivity" and "expressiveness";
- 4) to identify language and speech means of representing the category of emotivity in English volunteering discourse;
- 5) to point out the intensifiers of emotions in the English volunteering discourse;

6) to identify the means of representing the informativity category in the English volunteering discourse;

7) to identify syntactic and graphic means of implementing emotivity and informativity categories in English volunteering discourse;

8) to analyze the specifics of preserving and presenting the emotivity and informativity categories foregrounded in the text of the source language during translation into Ukrainian;

9) to offer methodological recommendations for teaching translation into Ukrainian in line with emotivity and informativity categories preservation of the original text.

**The object of the research** is the English volunteering discourse.

**The subject** of the analysis is emotivity and informativity categories manifestation, the means of their foregrounding and preserving while translating into Ukrainian.

The research material is the websites of modern volunteer organizations and stories-impressions of volunteers presented in blogs and on the Internet sites.

The paper uses complex methods and techniques of linguistic analysis: lexical-semantic, interpretative, textual and descriptive.

The scientific novelty of the study lies in the fact that for the first time in the qualification work, a comprehensive analysis of the functioning of the categories of emotivity and informativity manifestation in the English volunteering discourse was carried out, semantic and pragmatic features of the implementation of these categories were identified, and the specifics of preserving the categories of emotivity and informativity in translations into Ukrainian were analyzed.

The theoretical significance of the work lies in systematizing the theoretical foundations of studying the features emotivity and informativity categories manifestation in English volunteering discourse and studying the features of translation into Ukrainian of this type of discourse, taking into account the representation of these categories.

The practical value of this work lies in the possibility of using the research results in the educational process while teaching such disciplines as Discourse Analysis, Text Linguistics, Stylistics, in practical classes of the English language and Translation.

The English volunteering discourse belongs to an institutional discourse, but at the same time it can be characterized as a hybrid discourse, since it includes different types of discourses depending on its chronotopic characteristics. For English volunteering discourse it is important to perceive information in terms of social context; it has certain goals, values, typical participants, and topos.

Analyzing emotions as a key element of communication, linguists actively use such terms as "emotionality", "emotivity", "expressiveness", "evaluation". The distinction between the concepts of "emotionality" and "emotivity" is associated with the opposition of speech and psychological components. The attention of linguists to the connotative aspect of the meaning of language units has led to the need to distinguish between the concepts of "emotivity" and "expressiveness". Expressiveness is a set of semantic and stylistic features of a language unit that ensure its ability to act in a communicative act as a means of subjective expression of the speaker's attitude to the content or addressee of speech. There is a close relationship between emotivity and evaluation, since emotivity always simultaneously unveils the evaluation, that is, the means of emotivity category representation are also the means of expressing evaluation.

Discourse is one of the key concepts of modern linguistics. The scope of research on this phenomenon is quite extensive. The volunteering discourse is an active medium for the realization of universal, social and individual values of the English-speaking society at different levels of language and speech.

In the English volunteering discourse, goals, values, typical participants (volunteer agents and volunteer institutes, clients – people who are physically or socially vulnerable, as well as non-profit organizations in need of help), topos, chronos are clearly defined.

The volunteering discourse is characterized by strategies that are based on appropriate communicative intentions, among which explanatory, evaluative, facilitating and organizing communication strategies are distinguished.

In line with the English volunteering discourse, the category of informativity is an extremely important offering the addressee up-to-date, detailed information about the specifics of volunteer activities, ethics that guide the volunteer organization, immediate work plans, feedback from volunteers, and their experience in the field of volunteering.

The analysis of the material studied shows that the volunteering discourse is positively emotionally marked. The key emotion is the emotion of pleasure, which is explicated in speech using the verb *enjoy*, adjectives *enjoyable*, *excellent*, *lucky*, the verb *feel* and adjectives with a positive connotation such as *good*, *useful*, *valued*, *proud*, *supported*. The emotion of delight has a direct connection with the emotion of pleasure, but it is more emotionally rich and is foregrounded in speech using the adjectives *invaluable*, *fantastic*, *amazing*, *delighted*.

In the process of studying the English volunteering discourse, we identified lexemes-intensifiers used together with lexemes representing the emotion of pleasure and delight. The most common are *so* and *very* intensifiers. Emotions of pleasure and delight are also nominated with the adverbial intensifier *really*. The intensifier *absolutely* indicates the completeness of the implementation of the feature and gives speech additional expressiveness. The adverb *incredible* and the adjective *exceptional* provide for an implicit comparison, in which a certain feature is defined as unique, which causes a high emotivity of these intensifiers.

In syntactic terms, the category of emotivity in English volunteering discourse is implemented by using syntactic emphasis. The ellipsis as a syntactic means of implementing the category of emotivity is also actively represented in the English volunteering discourse. A high level of emotionality of speech is represented by lexical repetitions and syntactic parallelism.

Volunteers' feedback presented on the Internet sites, blogs and forums, rich in graphic tools designed to convey the emotions and feelings of the author. The emotion of pleasure and the emotion of delight are graphically represented by an exclamation mark. The maximum degree of emotionality is transmitted by the author using two or three exclamation marks. The question mark, which is not actively used, represents the

emotions of excitement and uncertainty that characterize the emotional state of novice volunteers taking their first steps in this socially useful activity.

A special feature of informativity category manifestation in the English volunteer discourse is a clear and understandable structuring of the material, where the principle of presenting the material in blocks that include three elements is a priority. The category of informativity is also foregrounded due to the nominativity of the text, evidenced by the priority use of nouns and gerund. The use of The Present Indefinite Tense consolidates the objectivity of the information provided.

The study of emotivity and informativity categories manifestation in the English volunteering discourse shows that quite often the translator has to resort to grammatical and lexical translation transformations such as addition, deletion, replacement, syntactic comparison, transposition, explication or descriptive translation, complex transformation in order to preserve the positive emotivity of the source text and its maximum informative value. When translating abbreviations used in the original text, translation with appropriate abbreviations and transcoding is effective.

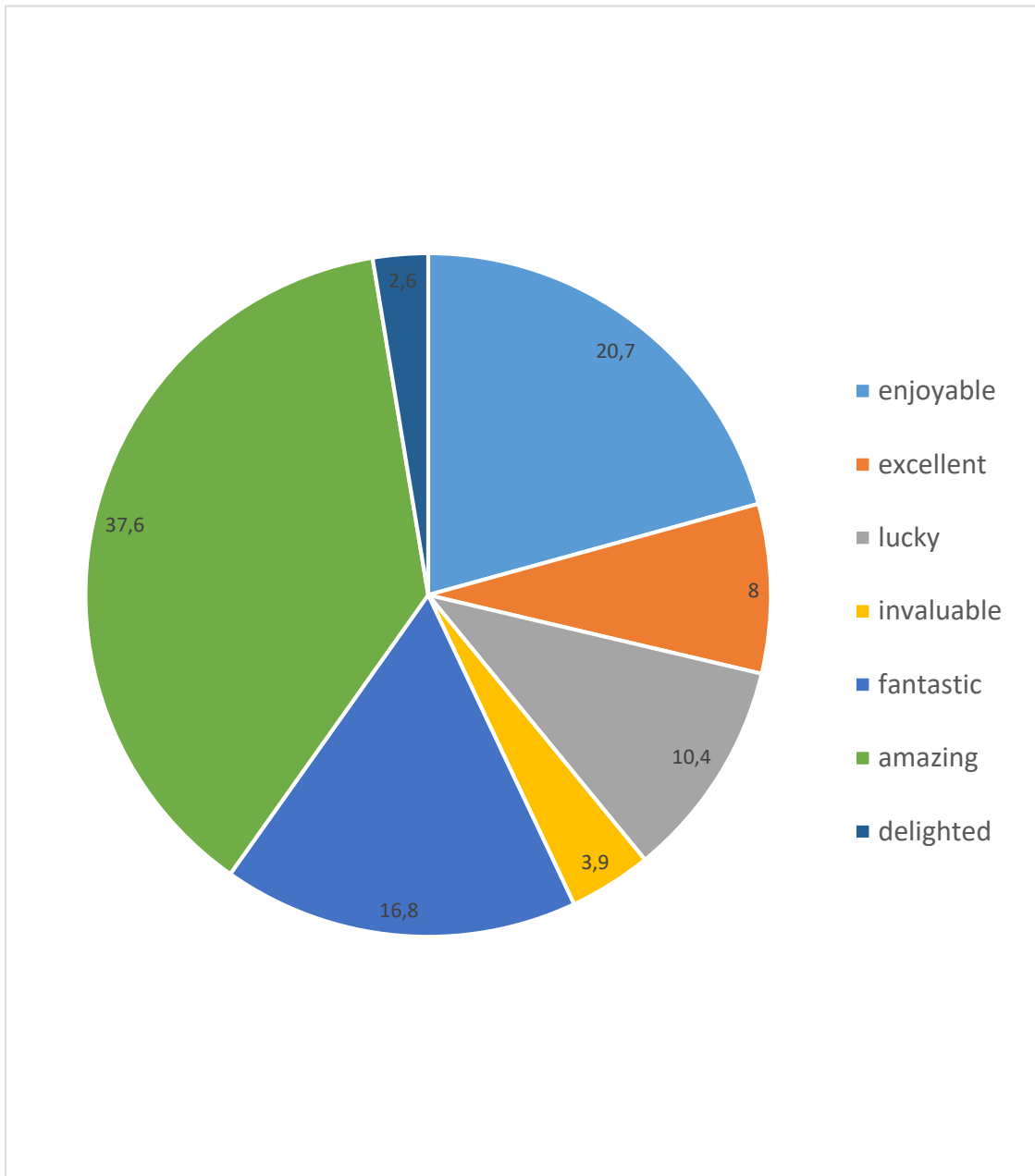
In line with the methodological recommendations for teaching the translation of the English volunteering discourse into Ukrainian, we consider it appropriate to perform various exercises at the preparatory stage of work with the text in the source language and directly during the translation process, which will allow students to feel the specifics of implementing categories of emotivity and informativity in the English volunteering discourse and consolidate their skills regarding the specifics of using grammatical and lexical translation transformations.

Further study may focus on the emotivity and informativity categories manifestation in other types of discourses.

***Key words:*** *English volunteering discourse, emotions, informativity, emotivity, pragmatic features, volunteers.*

## ДОДАТОК А

Частотність уживання прикметників, що репрезентують емоцію задоволення та захоплення в англomовному волонтерському дискурсі, %



## ДОДАТОК Б

Частотність уживання інтенсифікаторів емоцій в англomовному волонтерському дискурсі, %

